



„Hľa, teraz je milostivý čas...“

(2 Kor 6, 2)

Vstupujeme do obdobia veľkého, 40-dňového pôstu. Svätá cirkev nás k tomu uvádza slovami sv. evanjelia: „A keď sa postíte, nebuďte zamračení ako pokrytci. Znetvorujú si tvár, aby ľudia videli, že sa postia. Veru, hovorím vám: Už dostali svoju odmenu. Keď sa ty postíš, pomaz si hlavu a umy si tvár, aby nie ľudia zbadali, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý je v skrytosti. A tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti“ (Mt 6, 16—18).

Pôst a každý iný dobrý skutok musí byť ovocím vnútornej zbožnosti, ak nemá byť pokrytectvom alebo zneužitím pre nesväté ciele. Preto Spasiteľ vo svojej reči na hore nekritizuje dobré skutky, ale zlý úmysel tých, ktorí ich robia. Farizejom tu nešlo o Božiu slávu, ale o svoju. Preto ak robia tieto skutky len navonok, „aby ľudia videli“ ich pôst, potom už dostali svoju odmenu: slávu a chválu od ľudí. Pred Bohom to však nemá žiadnu cenu. Modlitba, pôst a iné dobré skutky majú len vtedy zmysel, ak vychádzajú z nášho vnútra, ak vedú k Bohu, ak sú hľadáním cesty k bohocpcte, sebaovládaniu a láske k bližnému. A o tom nemusí nikto vedieť. Lepšie je, ak našu zbožnosť nikto nespozoruje a nesleduje. Boh vidí aj v skrytosti, vie o tom a odmení nás (Mt 6, 18).

Toto si všetci musíme uvedomiť na začiatku pôstneho obdobia. Svoj pôst, modlitby a pokánie máme prežiť vnútorne. Smútočné oblečenie, ako je to zvykom po našich dedinách, pôst neurobí pôstom. Je isté, že si dokážeme odoprieť trochu jedla a pitia, ale vidieť len v tom pôst, to nie je



*Kurz Kristovho učenia
pre pokročilých a takých, ktorí sa
nimi chcú stať.*

Téma: „Byť dobrovoľne chudobný“.

Začiatok: V každom čase.

Bez prihlášky. Vstup voľný.

Miesto: V každom zúčastnenom.

správne. K tomu už vyzýval prorok Joel v Starom zákone: „Roztrhnite si srdcia, a nie rúcho a obráťte sa k Pánovi, Bohu svojmu, veď je dobrotivý a milosrdný...“ (Joel 2, 13). Roztrhnuté rúcho bolo u Izraelitov znakom smútku. Tieto vonkajšie znaky bez vnútornej náplne však pred Bohom nemajú cenu. Preto celý liturgický pôstny čas má byť obrátením k Bohu modlitbou, pôstom, pokáním, dobrými skutkami, častejšou návštevou Božieho chrámu, aby sme zadostučinili za svoje hriechy a vyprosili si Božiu milosť.

Mnohí ľudia, ktorí stratili vieru, alebo vo viere ochabli, často hľadajú silu u nás veriacich, v našom živote, v našich skutkoch. O tom hovoril už Spasiteľ: „Nech tak svietí vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesiach“ (Mt 5, 16). A to sa týka i

našej zbožnosti v tomto pôste. Ak sa budeme len pretvarovať pred ľuďmi, potom ľudia z toho nič nepoznajú, že sme kresťania, že veríme v Boha. Pred Bohom sa predsa nemôžeme pretvarovať, lebo on vidí i v skrytosti. Takto sme vlastne sami strojčami svojho osudu, spásy alebo večnej záhuby.

Parašutista si pred každým zoskokom skladá svoj padák. Na jeho starostlivej práci závisí jeho život. Bol by sebevrah, ak by túto prácu lajdácky odbil... Tak lajdácky konajú mnohí, ak svoje kresťanstvo odšvindľujú, odbudú, odhovoria — len aby ich ľudia videli a chválili. A čo potom? Zahynú sami a s nimi aj tí, čo si brali z nich príklad.

Stojíme teda na prahu pôstnej doby. Možno že práve od týchto dní záleží i naša spása. Nech to bude čas vnútorného obrátenia, aby sme

(Pokračovanie na 2. strane)

Liturgický kalendár marec

1 N	SYROPÔSTNA NEDEĽA , Eudoxia, mučenica Hl. 8, Utiereň: Ev. 8
2 P	Teodot, biskup a mučeník
3 U	Eutrop, mučeník
4 S	Gerazim, vyznávač
5 Š	Kanón, mučeník
6 P	Štyridsiati dvaja mučeníci v Amorii
7 S	Chersonskí mučeníci
8 N	PRVÁ PÔSTNA NEDEĽA , Teofilakt, biskup a vyznávač Hl. 1, Utiereň: Ev. 9
9 P	Štyridsiati mučeníci v Sebaste
10 U	Kodrát, mučeník
11 S	Sofrón, biskup
12 Š	Teofan, úctyhodný
13 P	Nicefor, biskup
14 S	Druhá zádušná sobota , Benedikt, vyznávač
15 N	DRUHÁ PÔSTNA NEDEĽA , Agap a spoločníci, mučeníci, Hl. 2, Utiereň: Ev. 10
16 P	Sabin, mučeník
17 U	Alexej, vyznávač
18 S	Cyril, jeruzalemský arcibiskup
19 Š	Chryzant a Dária, Jozef, snúbenec Panny Márie
20 P	Svätí mučeníci z kláštora sv. Sávu
21 S	Tretia zádušná sobota , Jakub, katánsky biskup
22 N	TRETIA PÔSTNA NEDEĽA , Bazil Ancyrský, biskup a mučeník Hl. 3, Utiereň: Ev. 11
23 P	Nikon a spoločníci, mučeníci
24 U	Zacháriáš, vyznávač
25 S	ZVESTOVANIE BOHORODIČKE
26 Š	Zbor sv. archanjela Gabriela
27 P	Matrona, mučenica
28 S	Štvrtá zádušná sobota , Hilár, vyznávač
29 N	ŠTVRTÁ PÔSTNA NEDEĽA , Marek, biskup a diakon Cyril so spoločníkmi Hl. 4, Utiereň: Ev. 1
30 P	Ján, vyznávač
31 U	Hypát, biskup

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MAREC

1. Aby duchovní pastieri Cirkvi boli veriacim múdrymi učiteľmi modlitby.
2. Aby laickí katechéti boli stále početnejší a po náležitej príprave účinne napomáhali novú evanjelizáciu.
3. Aby kresťanská rodina bola teplým domovom, prvou školou a Božím domom, v ktorom všetci majú spoločný cieľ.
Srdce Ježišovo, požehnávaj vedeckú a duchovnú formáciu mladíkov, čo sa pripravujú na kňazský stav.

STRETNUTIE SO SVÄTÝMI

Štyridsiati mučeníci v Sebaste

O týchto štyridsiatich mučeníkoch hovoria vo svojich homíliách: sv. Bazil Veľký (†379), sv. Gregor Nisejský (†394) a sv. Efrém Sýrsky (†373). Išlo o vojakov, ktorí slúžili na hraniciach Východo-rímskeho impéria za cisára Licinia.

Keď cisár Licinius prikázal, aby všetci vojaci v jeho vojsku na celom teritóriu jeho východnej časti Rímskej ríše obetovali bohom, štyridsiati legionári v oblasti Šebasty odmietli.

Všetkých priviazali na jedinu dlhú reťaz a zavreli ich do väzenia. Vo väzení boli veľmi dlho, lebo o ich osude mal rozhodnúť sám cisár a komunikácia v tom čase nebola veľmi rýchla. Práve v tomto čase jeden z nich napísal v mene všetkých dlhý testament — poslednú vôľu — rozlúčku s príbuznými. Volal sa Meletios.

V tomto testamente prosia príbuzných, aby ich ostatky boli pochované spoločne v dedinke zvanej Sarein, blízko pri mestečku Zelo. Daný dokument, ktorý sa nám zachoval, obsahuje mená všetkých štyridsiatich budúcich mučeníkov.

Podľa rozsudku mali zomrieť dost netradičnou smrťou: zamrznutím. Všetkých vyzliekli donaha, umiestnili ich na ľade . . . Všetko sa dialo v noci, keď bol najsilnejší mráz. Takýto spôsob mučenia, a ešte v blízkosti vyhriatych kúpeľí, musel byť strašným. Aby sa muky mučených ešte znásobili, mučitelia nechali do kúpeľí otvorené dvere . . . Mučeníci museli mať veľmi mučivý pohľad na vychádzajúcu horúcu paru z kúpeľov, ktorá mohla vyhriať ich skrehnuté údy . . . Stačilo iba pár krokov a mohli sa zachrániť. Mohli zachrániť svoj život, ktorý s každou minútou vychádzal z ich tiel.

Avšak medzi nimi a kúpeľmi bola neprekonateľná prekážka — Ježiš Kristus, ktorého sa mali zrieknuť . . . Pomaly sa vliekli dlhé hodiny . . . nikto z odsúdených sa však nepohýnal . . .

Po dlhých hodinách jeden z nich nevydržal — a pohl sa zmrznutým krokom ku kúpeľom . . . Avšak pre normálny fyziologický jav, hneď ako vstúpil so svojím zmrznutým telom do

horúcich kúpeľí — zomrel.

Keď to všetko videl jeden zo strážiacich vojakov, sám sa vyzliekol a ľahol si na ľad na uprázdnené miesto . . . Volal sa Aglalios. I keď nebol pokrsteným vodou, takýmto činom podstúpil krst krvou — stal sa mučenikom pre Krista.

„Hľa, teraz je milostivý čas . . .“

(Dokončenie z 1. strany)

svoju vieru a svoje kresťanstvo nezakladali na nepodstatných veciach . . . Pánove slová o pôste z opravdivého vnútorného presvedčenia tu jasne platia pre všetky sebeovládania, obety a dobré skutky. Sú ovocím milosti. A tento program majme vždy pred sebou, aby sme dobre prežili nielen tento svätý pôstny čas, ale i celý svoj život.

Zaumieňme si teda, že z toho

milostivého času urobíme príležitosť, aby sme sa stali dokonalejšími a lepšími. Pôjde tu o celkový pohľad do vlastného vnútra a o úprimné vyznanie, že nie sme takí, akí by sme mali byť. K tomu treba pridať predsavzatie, že chceme byť iní. Prosme teda s cirkvou, aby pokánie, ktoré budeme konať, pomohlo nám očistiť sa od hriechov, stať sa lepšími a obsiahnuť Božiu milosť.

o. František DANCÁK

Veľký poriadok sa rodí celkom odznova

(Vergílius)

Stojíme na prahu veľkého pôstu. Blíži sa nám aj nové tisícročie. Máme myslieť na celý kresťanský svet, najmä však na našu vlasť. Prežívame pohnuté chvíle. Sme svedkami neuveriteľných udalostí. My, kresťania, a najmä my, duchovní, sme súcejší a viac povolani čítať v udalostiach — Druhým vatikánskym koncilom podčiarknuté — tie tzv. signa temporum, znamenia časov, a vedieť z nich poznať vôľu Božiu: Čo zamýšľa Pán Boh s nami, čo od nás čaká a čo máme zas my prosieť od neho, aby nám odkryl tajomstvo toho, čo máme robiť, čo nám, chýba?

Sme tu — konkrétni tlmočníci vôle Božej. Tolčí učení a posvätení ľudia! Za nás sa modlia celé mestá, dediny a toľké spoločenstvá mladých. Máme vyskúšanú teologickú poučku: „Facientibus quae sunt praecepta Deus

non denegat gratiam“, „tým, čo všetko splnia, Boh neodníma svoju milosť.“ Čiže, keď my splníme, čo sa od nás právom očakáva, Boh sa vo svojej veľkorysosti prevýšiť nedá, a preto sursum corda! Je našou svätou povinnosťou v takých časoch, ako sú terazšie, vlievať do utrápených ľudských duší živú vieru, nádej a lásku, najmä v našich modlitbách po sv. prijímaní.

Čo nám teda najväčšmi chýba? Je veľmi mnoho . . . Je veľmi mnoho potrebných vecí, o ktoré sa staráme, ale náš Božský Majster hovorí takto vo svojom rozhovore s Martou: „Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a potrebné je len jedno. Mária si vybrala lepší podiel, ktorý sa jej neodníma“ (Lk 10, 41—42)

Potvrdzuje to mienka jedného z veľkých spisovateľov sveta Leonida. Leonova. Keď sa skončila druhá svetová vojna, naši českí spisovatelia sa obrátili na neho, aby — ako Česi hovoria „kápnuť božskou“ — poradil, čo robiť v takýchto zložitých okolnostiach. A on na veľké prekvapenie prirovnal vtedajší svet minami zamorenému moru, a za tým odcitoval vyššie spomenutú scénu Marty a Márie. Vyzdvihol ako východisko — postoj Márie. Nevie, či tento literárny velikán je veriacim človekom. Jeho postoj by tomu nasvedčoval. Je iste hlboký duch a jeho srdce šľachetné. Rozhodne tu nejde len o akúsi konjunktúrálnu parafrázu, ale o mohutné de profundis, lebo aj druhý, tiež významný autor Dudincev, napísal román, ktorému dal názov: „Nie samým chlebom . . .“. A to je zas citát zo sv. Matúša, ktorý znie takto: Nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré vychádza z Božích úst.“ Keďže obidvaja patria k veľkým osobnostiam literárneho sveta, ich meditácie a kontemplácie platia pre celý svet.

Aká musí byť naša mienka o tom, čo najviac potrebujeme?

My, kresťania, a o to viac kňazi, nemôžeme, ba nesmieme povedať menej, ako títo úctyhodní velikáni. Pán Boh to žiada od nás — najmä od jemu úplne zasvätených a in evangelium segregatis vybraných hlásať Božie evanjelium — Rim 1, 1/7!! Naša hodnosť kresťana a osobitne kňaza prevyšuje všetky hodnosti sveta; Podľa francúzskej zásady — Noblesse oblige (hodnosť zaväzuje) o

to viac naša oddanosť Bohu. Ako hovorí sv. Pavol: „Čo nás odlúči od lásky Kristovej? . . . súženie, úzkosť alebo prenasledovanie, hlad alebo nahota, nebezpečenstvo alebo meč? . . . ani smrť ani život ani anjeli ani kniežatstvá ani prítomnosť ani budúcnosť ani mocnosti ani výška ani hĺbka ani nijaké iné stvorenie“ (Rom 8). Z tohto nasleduje, že musíme stoj čo stoj nadobudnúť viac nadprirodzeného zmýšľania, živej viery a nadšenia za vec Božiu, ktorá — ako sme z predošlých citátov sv. Pavla videli — presahuje všetky naše predstavy a túžby i praktické riešenia najťažších životných a dejinných problémov.

Moderné vedy a z nich vyplývajúce techniky sú veľkým pokušením: budete ako bohovia. Je to akoby ópium, čarodejný omam moderného, do prachu zeme zahrabaného, nemeditujúceho, nekontemplujúceho, úplne bezduchého rozumného dvojnožca.

Aj nadprirodzené bez meditácie a bez kontemplácie je veľké nič. V meditácii a v kontemplácii, v modlitbe, ale najväčšmi vo sv. omši vstupuje do našej duše Boh. Tu sa stretáva ľudské s božským. Preto nás nič nesmie odvádzajúť od tohoto potrebného a najhlavnejšieho prameňa, kde Boh dáva ľudu sväté veci, kde kňaz sprostredkováva zázračný „koreň nesmrteľnosti.“

Žijeme medzi nevercami, ktorí si vážia len to, čo vidia očami, čo môžu zovrieť v dlaniach. A mnohí z nich sa snažia „pomôcť“ nám vyjsť z tmy kostolov a kaplniek do svetla moderného oslobodeného človeka, ktorý najmä po stránke mravnej necíti nijakých zábran. A budeme sa musieť krvou potiť, aby nás ten uragán oslobodeného človeka nerozkolísal a žeby sme si tú „slávu všemohúceho Boha“ nezamenili za podobizeň býka, ktorý žerie trávu, (viď Žalm 105, 20). Až keď neverci uvidia svedomitú prácu, nežistnosť a opravdivú lásku, až potom padnú aspoň tie prvé a najprimitívnejšie predsudky. Tak tomu bolo v pohanskom Ríme i v priebehu nasledujúcich vekov. Takúto skúšku a takéto dokazovanie existencie Božej svojim vlastným životom značí — zapierať sa a brať na seba svoj každodenný kríž. Byť ozajstným kresťanom znamená byť človekom, ktorý „zbuildoval“ svoj dom na skale a nie na piesku. (Mt 7, 24).

o. František PAŇÁK, S. J.

Viera Klenková-Donovalová

Pokora

Poznám ten chodník na úpäti,

čo sa tak ľahko ľuďom stratí v pyšnom a hrdom bodľačí?

Ovláda priestor šikmých strání;

s každým sa po dne brodí dňami,

každého k zemi pritlačí.

A predsa naše duše dvíha, jak nesmrteľná božia túha, do výšok ducha. V zápale oduševnenia hojnosť skrýva.

Nepozná núdzu. Je jak skyva, jak občerstvenie v úpale.

Dá sa ním kráčať na slobode, dá sa ním kráčať po cele.

Verný syn gréckokatolíckej cirkvi

(Úvahy o Michala Fedora o živote o. Michala Lacku)

Začnime konštatovaním, že o. Michal Lacko bol človekom mimoriadne pracovitým. Svedčia o tom aj výsledky: jeho neúplná bibliografia registruje okolo 800 pozícií, a o. Michal Lacko popritom prednášal, redigoval-vydával, sprevádzal pútnikov, organizoval atď. Uvedme aj iné. O. Michal Lacko bol človekom spon-tánnym, temperamentným, citlivo reagujúcim na vonkajšie podnety. Žil a pôsobil v podmienkach až dramatických. Stačí si pripomenúť začiatok päťdesiatych rokov, stačí si všimnúť roky koncilové i pokoncilové, stačí si uvedomiť napätie medzi Východom a Západom. A o. Michal Lacko v tom všetkom — bol. Ako sa to prejavilo na jeho diele?

Ponáhľame sa vysloviť prekvapujúci poznatok. Dielo — jeho rozsiahle dielo — je scelené, jednoznačné, disciplinované. Jeho systematika je dôsledná, premyslená, náročná. Predstavuje návrh na systematiku obrazu gréckokatolíkov a to už čosi vážne znamená.

Pripomeňme si oblasti, ktoré boli predmetom jeho záujmu. Bola to problematika sv. Cyrila a Metoda; bola to balkanistika, ktorá mu bola zverená takpovediac úradne a boli to otázky gréckokatolíkov na Slovensku. Čo z nich vytvoril?

Je na povšimnutie, že začal reagovať na ťažkú situáciu gréckokatolíkov na Slovensku. Začal o nich informovať svet. Hovoril o krivdách, páchaných na nich, o ich opustenosti, bezmocnosti. Začal zbierať dokumentáciu. Pravdepodobne si ani neuvedomil, že je v tom jediný . . .

V tom čase pracoval na doktor-ských prácach a vystali pred ním povinnosti učiteľa balkanistiky. Ak si pripomenieme, že pred zrakom mal neustále aj sv. Cyrila a Metoda, ukáže sa nám, že jeho obraz zaujatí je pestrý a vyžaduje systematiku, vnútornú koncepčnú schému. Čím začať? Ako sú otázky vnútorne pospájané? Aký cieľ tu sledovať?

Východiskom tu sú — môžu byť — sv. Cyril a Metod. U nich je genéza slovanského kresťanstva. Oni sú definíciou tohto modelu kresťanstva. Ich odkaz je väzbou medzi jednotlivými modifikáciami toho modelu.

Sv. Cyrilovi a Metodovi sa musí venovať prvoradá pozornosť. Z aspektu náboženského, duchovného, cirkevného.

O. Michal Lacko nám odkazuje: Budujte, stavajte na sv. Cyrilovi a Metodovi. U nich máte kľúč aj do perspektívy. Na slovenských gréckokatolíkov tu myslel osobitne.

Medzi sv. Cyrilom a Metodom a medzi slovenskými gréckokatolíckimi existuje bezprostredná väzba. Aj tá je — iste — koncepčnotvorná. Ale nemožno sa iba ňou uspokojiť. Nestačí k poznaniu našej identity, definície. A to zásadne — nestačí.



Spiritualita sv. Cyrila a Metoda je spiritualitou východnej Cirkvi či východných cirkví. Aj cirkvi vzišlé z cyrilometodského modelu slovenského kresťanstva sú cirkvami východnými. Tvoria vnútorný celok, systém, organizmus. Táto skutočnosť predstavuje genus proximum našej definície. A to už čosi znamená. Teda Cirkev slovenských gréckokatolíkov je cirkvou východnou. Týmto smerom idú jej základné súradnice. Otázka nepatrí medzi špekulatívne otázky. Naopak: prvé, čo gréckokatolíci musia poznať, je miesto ich Cirkvi medzi cirkvami východnými. Medzi

tými, z ktorých vzišiel model slovenských cirkví i medzi tými, ktoré vzišli z tohto modelu. Spiritualita slovenských gréckokatolíkov je spiritualitou východnou. O. Michal Lacko túto pravdu pozná. Nikto iný pred ním ju s takou nástojčivosťou nepredkladal. Nikto iný nevyzýval slovenských gréckokatolíkov: tu ste doma. Tu je vaše územie. Ak máte ísť napríklad v ústrety Západu, definujte svoje duchovné hodnoty. Tie ponúknite. Nimi obohacujte, len nimi môžete iných obohacovať.

O. Michal Lacko tento poznatok, toto svoje presvedčenie plne a dôsledne rešpektoval. Vydáva knihu o Svätých Bratoch — v slovenčine (tri vydania) i v angličtine (dve vydania). Je pri rekonštruovaní hrobu sv. Cyrila v chráme sv. Klimenta. Je v centre jubilejných dianií — v roku 1963 i v roku 1969. Je „dušou“ — ak to povieme obrazne — toho ideového pohybu, ktorý dovedol k vyhláseniu sv. Cyrila a Metoda za spolupatrov Európy. A my sa neustále s veľkým zadostučinením presvedčame, že aj duchovná obnova súčasnej Cirkvi čerpá z inšpirácií cyrilometodských.

Úloha, ktorú pred nás o. Michal Lacko predkladá, je aktuálna. Je aj dôležitá. A my dodajme — je nami zanedbaná.

Môžeme vycítiť: náš obraz o sebe nám zásadne skoriguje.

Mnohé práce o. Michala Lacku môžu byť pre nás prvými učebnicami o problematike slovenských gréckokatolíkov. Tej venuje najväčšiu pozornosť. Vidí tu tri priestory: ponáhľala sa prenasledovanej Cirkvi aktuálne pomôcť tým, že celý svet upozorňuje na krivky, páchané na nej, rekonštruje jej slávne dejiny, čím ju definuje a tak ju povzbudzuje, konečne duchovne gréckokatolíkov formuje — ukazuje na krásy jej liturgie, predkladá pred ich zraky „naše svetlá“, majestátnosť jej sviatkov atakďalej.

O veci budeme neskôr hovoriť podrobnejšie. Nás tu teraz zaujíma systematika diela o. Michala Lacka. Prvky, o ktorých sme hovorili, sú v logickom či v hierarchickom vzťahu. Vzájomne sa definujú. Platí tu teda aj toto: jav, ktorý označujeme ako gréckokatolicizmus v Lackovej systematike je najlepšie definovateľný. Doterajšie systematiky poskytujú v tomto smere značne menšie možnosti.

o. Michal FEDOR, S. J.

SME DEDIČMI CYRILOMETODSKÉHO ODKAZU

O. Michal Lacko

Najstaršie dejiny východného Slovenska — osobitne čo sa týka tam žijúcich gréckokatolíkov — sú doteraz ešte nepreskúmané. Odkiaľ sa dostalo na východné Slovensko kresťanstvo vo forme byzantsko-slovenského obradu?

Prví vierozvestci našich slovenských predkov boli nemeckí misionári z biskupstva Passau, ktorí začali šíriť kresťanskú vieru severne od Dunaja od počiatku 9. storočia. Svedčia o tom archeologické vykopávky okolo rieky Moravy (Mikulčice, Staré Město, Sady atď.) a na západnom Slovensku (Bratislava — hrad, Nitra — matinský vršok, Ducové, Pobeďim atď.). Avšak knieža Rastislav, jednak z obavy pred nemeckou nadvládou, jednak preto, že slovenský ľud nerozumel reči nemeckých misionárov, vyslal poslov do Carihradu k cisárovi Michalovi III., aby mu určil vierozvestov znalých staroslovenskej reči. A tak roku 863 prišli na Veľkú Moravu sv. bratia Cyril a Metod.

Rodom Gréci — boli byzantského obradu — a aby urobili zrozumiteľnými tie krásne bohoslužby, začali prekladať do staroslovenskej reči bohoslužobné knihy. Byzantsko-slovenský obrad je teda cyrilometodského pôvodu. Ako sa však dostal k našim predkom na východné Slovensko?

Podľa novších výskumov za kráľa Svätopluka aj východné Slovensko patrilo do Veľkomoravskej ríše. Hranica šla približne po strednom toku rieky Tisy. Je možné, že sám sv. Metod prišiel na východné Slovensko. V jeho Žiti (hl. XVI.) čítame, že keď Maďari vtedy vtrhli do týchto krajov, ich vojvodca chcel vidieť Metoda. A ten aj prišiel a stretli sa. Cestou tam a späť zaiste hlásal slovo Božie a ustanovil niektorých svojich učeníkov, aby pokračovali v jeho účinkovaní. Je tiež možné, že niektorí cyrilometodskí žiaci po vyhnaní z nitrianskeho kraja kráľom Svätoplukom (885—886) utiahli sa sem. Žitie sv. Nauma zaznamenáva, že niektorí z nich odišli do „Dácie“. Je to meno severozápadného Rumunska, ktoré siahalo až po Tisu k nám.

A vskutku, na východnom Slovensku sa zachovala tradícia o cyrilometodskom pôvode tunejšieho kresťanstva a to u obyvateľov severne od Vranova nad Topľou — Továrnianskej doliny. Nedávno sa touto tradíciou zaoberal Jozef Haviar. Zistil, že na východnom Slovensku od raného

stredoveku boli tri chrámy zasvätené sv. Klimentovi (ktorého pozostatky našiel sv. Cyril na Kryme) a to v obciach: Brekov, Vranov (kedysi hrad Čičva) a Šarišské Sokolovce. O intenzite kultu sv. Klimenta v tomto okolí svedčí aj užívanie tohto mena. Od krstného mena sa utvorili rôzne priezviská, ako — Klimo, Klimko, Klimčák a iné. V tomto zmysle možno obdivovať vo farskom chráme v Krásnej nad Hornádom pri Košiciach pekný obraz, ako sám sv. Metod vyučuje našich predkov. Sú oblečení do svojich starodávnych krojov. Na území Metodovej právomoci poznáme za jeho života iba biskupstvo v Nitre, ale o niekoľko rokov po jeho smrti — roku 899 — pápež Ján IX. poslal na Veľkú Moravu svojich vyslancov, ktorí na žiadosť kniežata Mojmira II. vysvätili jedného arcibiskupa a troch biskupov. Nevieme s presnosťou určiť, kde sídlili títo biskupi.

Prvý dejepisec našej gréckokatolíckej Cirkvi Joannikij Bazilovič (1742 — 1821), igumen mukačevského monastiera, vo svojom diele Brevis motilia... vydanom v roku 1799 v Košiciach, vyslovil mienku, že aj biskupstvo v Mukačeve je jedným z tých, ktoré založil sv. Metod. No pre toto jeho tvrdenie nenachádzame v dejepisných prameňoch nijaké potvrdenie.

Niektorí dejepisci (maďarskí a ukrajinskí) nechcú priznať cyrilometodský pôvod nášho kresťanstva. Podľa nich veriaci byzantsko-slovenského obradu by boli iba neskorší

pristahovalci spoza Karpát, asi od 14. storočia. My ľahko pripúšťame, že v stredoveku pristahovali sa sem rôzne skupiny obyvateľstva, ale podľa nášho názoru sa tu zachovali aj zbytky cyrilometodského kresťanstva u pôvodného obyvateľstva hovoriaceho východoslovenským nárečím.

Akokoľvek sa vec má, je nepochybneou skutočnosťou, že my — dnešní gréckokatolíci — sme dedičmi cyrilometodského odkazu a nositeľmi tohto odkazu. Tento odkaz, to je predovšetkým byzantská liturgia v staroslovenskom jazyku. Túto liturgiu zachováme podnes. Ak v poslednom čase na Slovensku začíname v liturgii užívať dnešnú slovenčinu a v Amerike angličtinu, aj to je podľa cyrilometodského odkazu. Veď sv. Bratia zaviedli do liturgie staroslovenský jazyk preto, aby bola veriacim zrozumiteľná. Dnes staroslovenský jazyk na Slovensku nie je dosť zrozumiteľný, a v Amerike celkom nezrozumiteľným, a preto sa užíva taký jazyk, aký je veriacim zrozumiteľný.

Okrem toho druhou časťou tohto cyrilometodského dedičstva je katolícka viera. Veď v tom čase ešte vôbec nebolo východného rozkolu. Sv. Cyril zomrel v Ríme a sv. Metod bol rímskym pápežom Hadriánom II. ustanovený za veľkomoravského arcibiskupa a legáta k slovenským národom.

A preto naše cyrilometodské dedičstvo je: katolícka viera a byzantsko-slovenský obrad.

VEĽKÝ MIŠIONÁR

Všetci tí, ktorí osobne poznali o. Michala Lacka, S. J., hovoria, že to bol dobrácky človek s veľkou láskou v srdci ku každému, k východnému obradu, k cyrilometodskej tradícii, ku gréckokatolíkom a k Slovensku vôbec. Bol vždy úsmevný, plný nádeje, humoru a veselej mysle.

Osobne som si vypočul takmer všetky prednášky o. Michala, ktoré odzneli vo vatikánskom rozhlasu a v iných rozhlasových staniciach. Mával aj špeciálne vysielanie pre gréckokatolíkov. Informoval v nich o obradoch budúcej nedele a o dôležitých sviatkoch, čítal ním do slovenčiny preložené tropáre a kondaky a zároveň v krátkej homilii vysvetľoval slová evanjelia nadchádzajúcej nedele. Zmieňoval sa aj o iných dôležitých skutočnostiach nášho cirkevného života.

Jeho činnosť ako misionára-jezuitu bola ozaj rozsiahla. Bol aj spoluzakladateľom Ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme a svojím podielom podstatne prispel k zriadeniu slovenského gréckokatolíckeho biskupstva sv. Cyrila a Metoda v Kanade.

Každú druhú nedeľu celebraval sv. liturgiu v kaplnke sv. archanjela Gabriela vo Vatikáne. Mal zvučný hlas. Vatikánsky rozhlas vysielal tieto bohoslužby do slovenských krajín, ba vlastne do celej Európy. A keď zavítali do Ríma gréckokatolícki Slováci z Kanady, slúžieval sv. liturgiu aj pre nich. Podobne to robil aj pre Bulharov a ostatné slovenské národy.

Svojimi výskumami došiel k záveru a dokázal, že cyrilometodská továrnianska tradícia v okolí Vranova nad Topľou je nepretržitá od čias Veľkej Moravy, nikdy tu neprestala existovať, bola trvalá, prijalo ju slovenské obyvateľstvo a prežila všetky úskalia až do súčasných dní.

Gréckokatolíci na Slovensku, ale i Slováci, ktorí žijú roztratené v rôznych končinách sveta, stratili v o. Michalovi Lackovi veľmi veľa. Odišiel v ňom veľký misionár východnej Cirkvi a súčasne veľký rodolub. Som presvedčený, že neustále oroduje pred Všemohúcim za našu Cirkev.

Róbert JEVÍN

Základ cirkvi — jednota

Naša gréckokatolícka cirkev má v súčasnosti mnoho nevyriešených problémov, napriek tomu však musí myslieť už teraz na budúcnosť. Významný faktor, ktorý bude ovplyvňovať jej život, sú budúci kňazi a ich pripravenosť na reálny život. Jedným z nich je dvadsaťsedemročný seminarista Andrej Timkovič — syn gréckokatolíckeho kňaza, ktorý študuje v Ríme. Pri návšteve doma nám poskytol veľmi ochotne nasledujúci rozhovor:

● Na akej univerzite v Ríme študujete?

— Je to dominikánska univerzita, volá sa Angelikum. Je tam trocha iný štýl štúdia ako u nás. Prvé dva roky sú venované filozofii a končia bakaloréatom — skúškou. Je to uzavretý cyklus. Potom začína štúdium teológie — tri roky. Takisto je to uzavretý cyklus. Sú to základné kurzy. To znamená, že je to tak isto päťročné štúdium ako u nás s tým rozdielom, že na Slovensku sa to tak nediferencuje. Ja som ukončil prvý ročník teológie, čiže, keď sa to počíta tak, ako je to tu, tak som ukončil tretí ročník a idem do štvrtého.

● Ste rehoľník?

— Áno, som bazilián, žijem medzi baziliánmi. Máme v Ríme pekný dom, je nás asi 40 študentov z celého sveta, som jediný z Košíc a jediný z ČSFR.

● Mohli by ste povedať, čo je hlavným poslaním vašej rehole? Akým smerom sa vaša činnosť orientuje?

— Baziliáni sa zameriavali na misie, svoju činnosť orientovali na školy a na tlač. Tak to bolo pred vojnou. Teraz by do toho patrilo napríklad aj video. Baziliáni vychádzajú z toho, že už sv. Bazil Veľký v 6. storočí založil Baziliádu — mestečko v Malej Ázii. Bolo to prvé mestečko sociálneho charakteru vôbec, ktoré založila Cirkev. Boli tam nemocnice, starobince, sirotinca, školy atď.

● Ako vidno, baziliáni sa aktívne zapojili do spoločenského života a pomáhali riešiť aktuálne problémy.

— Áno, to boli začiatky. Napríklad u nás (v Ríme) máme veľmi pekný obraz. Je na ňom zobrazený sv. Bazil ako píše pravidlá baziliánom a sv. Dominik, sv. Benedikt a ďalší svätí sa mu dívajú do knihy a odpisujú od neho. A na sv. Bazila zostupuje Duch Svätý. Je to tak aj v skutočnosti. Všetci to tak uznávajú. V benediktínskej

skej reguli je na konci napísané: „To, čo som ja už nenapísal, chodte a prečítajte si u sv. Bazila Veľkého.“ Z toho vlastne vyplýva, že baziliáni sú najstaršou rehoľou. Až potom vznikli ďalšie rehole — benediktínska a ďalšie. Väčšina reholí totiž vznikla až v 11.—12. storočí. Baziliáni už v 4. storočí, benediktíni v 5.—6. storočí.

● Existuje aj rímskokatolícka rehoľa baziliánov, alebo je to rehoľa len východného obradu?

— V Slove sa už o tom písalo, že baziliáni sú len východného obradu, ale v Kanade existujú aj baziliáni latinského obradu, ktorí prišli k tomuto označeniu len náhodou. Boli totiž založení pri farnosti sv. Bazila Veľkého. Nemajú nič zo spirituality sv. Bazila.

● Povedali ste, že sa baziliáni orientujú vo svojej činnosti i na tlač. Aká je podľa vás úloha a poslanie tlače v Cirkvi?

— Tlač je veľmi dôležitá, má obrovskú moc. Keď niekto niečo povie v televízii alebo v rozhlase či kázni, ľahko sa dá vycítiť farba slova, tón hlasu. Keď niekto niečo napíše, necítite už tú farbu, ani intonáciu. V novinách ostane myšlienka napísaná a môžete sa k tomu napísanému textu vrátiť aj o dvadsať či päťdesiat rokov a znova si to prečítať. To znamená, že keď je niečo napísané, nikto nevie, aký to bude mať efekt. Ak niekto povie kážeň, vidí, že ľudia plačú, alebo smejú sa, alebo pískajú. Ale keď niekto niečo napíše, nikdy sa nevie, koľkí ľudia si to prečítajú a aká bude ich reakcia. Snáď len Pán Boh to vie. To je na tlači pekné.

● Čo by sme mali zlepšiť v našej tlači?

— Užitočné by bolo pripravovať kádre, posilať ich na štúdiá do sveta — napríklad do Ríma. V tejto súvislosti pre nás, gréckokatolíkov, je veľmi užitočné neposielať seminaristov len na jedno miesto. Sú tu viaceré semináre východného obradu. Napríklad tohto roku bolo voľné grécke kolégium. Nevieť či bolo využité. Tam sú bohoslužby aj všetko ostatné po grécky. Určite by to bolo užitočné aj pre našich seminaristov mať napríklad špecialistov v gréčtine. O tlači by som veľmi nechcel hovoriť, ja teraz žijem vonku. Myslím si však, že keby kňazi i dopisovatelia viacej písali . . . a zasy-

pali náš časopis príspevkami, tak by sa dalo veľa urobiť. Mesačník v zmenených spoločenských podmienkach už nestačí, preto je potrebný aspoň dvojtyždenník. Chýbajú nám ľudia, ktorí by to robili s nadšením, bez toho, aby očakávali odmenu . . . (peniaze či slávu). Aj v tom musíme teda začať každý z nás od seba.

● Aká je veriacia mládež v Taliansku?

— Mládež v Taliansku je taká ako tu, ale všetci chodia do kostola. Aj mafia, najprv po sebe strieľajú a potom idú do kostola. Taliani sú veľmi otvorení, spontánni, milí, nie sú uzavretí, ako napríklad Nemci. Sú dva národy, ktoré sú úplne katolícke — Taliansko a Španielsko, vždy verné pápežovi a Rímu.

● Možno ste informovaný o množstve súčasných problémov medzi Čechmi a Slovákmi, aký je váš pohľad?

— Mne sa to nepáči. Tým sa triešťa a strácajú sily na veciach, ktoré nie sú podstatné. Možno, že pre niekoho podstatné sú. Myslím si, že Cirkev by sa nemala miešať do týchto vecí. Cirkev sa musí starať o duše. Cirkev je katolícka — to znamená všeobecná. Z tohto hľadiska by mala byť neutrálna.

● Máte predstavu o svojej budúcnosti, o tom, ako sa chcete uplatniť v službách pre Cirkev, povedzte nám o tom?

— Predovšetkým chcem slúžiť Bohu na akomkoľvek mieste. To, kde budem slúžiť, záleží od situácie, kde ma postaví. Keď sa zamýšľam nad súčasnosťou i budúcnosťou Cirkvi, ako najväčší problém vidím otázku jednoty. Pán biskup Gojdič mal heslo „Da vsje jedino budut“. Svätý Jozafát, náš posledný svätý, zomrel s podobnými slovami. Jednota — to znamená jednotu nielen medzi pravoslávnymi a katolíkmi, ale aj protestantmi. Pravoslávni a katolíci majú ozaj veľmi blízko k sebe, oveľa bližšie ako k protestantom, ktorí sa veľmi oddialili od katolíckej cirkvi. V ekumenickom dialógu, ktorý dnes existuje, sú veľmi blízko, ale sú aj ďaleko od seba svojou východnou mentalitou. Západ má svoju mentalitu, to znamená úplne odlišné chápanie aj napr. svojho blížneho. Ekumenický dialóg začal v roku 1980 na najvyššej úrovni medzi

(Pokračovanie na 7. strane)

DVA KRÍŽE . . .

Sme na počiatku pôstneho obdobia a viac ako inokedy je nám bližšia symbolika kríža. Pre gréckokatolíkov v Karpatoch je charakteristická obyčaj stavať pri cestách a rázcestiach drevené kríže, na ktorých je na plechu namalovaná ikona Isusa Christa, nad ktorou je napísané v staroslovenčine: „INCI“ — znamenajúci: Isus Nazaretský Kráľ (Cár) Judský. Tento obyčaj je veľmi dávny. Je v podstate prejavom svojráznej ikonografie v Karpatskej oblasti.

V latinskom obrade sa tiež stavajú pri cestách (v Česko-Slovensku je tomu tak) kríže. Je to obyčaj prebratý od gréckokatolíkov. Veď rímskokatolíci a gréckokatolíci v Česko-Slovensku majú spoločné korene v byzantskej misii sv. Cyrila a sv. Metoda z 9. storočia — iba s tým rozdielom, že rímskokatolíci si z cyrilometodejskej tradície zachovali vieru a gréckokatolíci — vieru i obrad.

V latinskom obrade v priebehu storočí sa začalo rozlišovať od gréckokatolíckeho i stavanie krížov. Nabralo svoje špecifiká: stavajú sa najmä kamenné kríže a na týchto krížoch je — korpus Ježiša KRISTA a nápis v latinčine: „INRI“ (R — podľa latinského Rex — Kráľ). Je pre mňa vždy veľmi povzbudivé, keď prechádzam cez naše gréckokatolícke dediny v okrese Stará Ľubovňa a Humenné . . . Všetky kríže sú v perfektnom stave. Je

vidno, že sa o ne niekto pravidelne stará. Maľby na plechu sú obnovované a majú svoju umeleckú — ikonopisnú hodnotu. Pod nohami Isusa Christa je upevnená väza, v ktorej sú vždy čerstvé poľné kvety . . .

Nie je zriedkavosťou vidieť pod týmito krížmi naše zbožné gréckokatolícke ženičky . . . Vždy, keď prechádzajú okolo kríža — napr. keď idú kosiť trávu, s dôverou a úprimnosťou sa pozrú na Ukrižovaného, prežehnajú sa, postoja, pomeditujú — prehodia so srdca prýštiacich slov, požalujú sa . . . a idú ďalej za svojou prácou. Máme sa čo od nich učiť . . . Práve tak má vyzeráť naša modlitba. Nie slová na perách . . . ale slová úprimnosti vyraňujúce z nášho srdca.

„Kto sa modlí iba jazykom, toho Boh nepočuje, a nepočujúc nedá to prosené. Aký je úžitok z tvojich mnohých slov? Ak smädný a hladný príde k tomu, kto ho môže napojiť a nakŕmiť — avšak namiesto zrozumiteľnej prosby mu bude blabotať iba nezrozumiteľné slová, tak ho ten nielen že nevy počuje, ale ho za to odoženie s hnevom. Odoženie ho preto, lebo ho otravuje a pritom nevie prečo. Tak býva aj s modlitbami. Bohu príjemnými sú iba modlitby, ktoré, keď hovorí modliaci sa, ich aj rozumie, a precíti. Modlitba prednášaná iba jazykom, bez myšlienok a pocitov — iba rozhneváva Pána Boha.“ (prepodobný Simeon Nový Bohoslov, Slovo 29,1)

Ozaj sa máme čo učiť od týchto našich ženičiek z dedín . . .

Keď cestujete autom z Humenného do Medzilaboriec, dívajte sa dobre naľavo. Osobne som tam videl to, čo

som ešte nikde nevidel, i keď som toho už dosť v živote videl . . . Pri ceste stoja dva kríže, jeden zacláňajúc druhý . . . A pritom obidva sú vo výbornom stave . . .

Prvý z nich starší, drevený s namaľovaným Ukrižovaným, stojí uprostred dvoch starodávnych líp — odvekého symbolu Slovanstva . . . A pred ním, akoby ho chcel zacloniť svojou novotou a belobou — nový kríž, kamenný, latinský, s korpusom a sochou Ježiša KRISTA s nápisom INRI.

Ako je to možné? Vari ten drevený kríž, ktorý tam stojí od nepamäti, nie je krížom, že niekto tam postavil kríž iný? Či vari pri našich cestách a rázcestiach po takmer štyridsiatich rokoch pôstu je až tak veľa krížov, že ten kamenný nebolo možné postaviť inde?

Vystúpil som z auta a išiel pozrieť to „čudo“ z blízka . . . Zafahol na mňa smútok . . . Kríže sú od cesty vo vzdialenosti asi 20 metrov. Medzi oboma „konkurenčnými“ krížmi je vzdialenosť asi troch — štyroch metrov. Nový latinský kríž má na sebe na spodku napísané, kým, kedy a prečo bol postavený. Bol postavený roku 1990! Teda v podstate teraz — za slobody! Je tam napísané i meno rodiny, ktorá ho zaplatila — to však nebudeme uvádzať v tomto článku. Tiež je na ňom napísané, prečo bol postavený: „Bol postavený na pamiatku zomrelých pri cholere, ktorá zúrila v roku 1848.“

Je ešte potrebné celú situáciu komentovať? Myslím, že nie. Samotné fakty stačia. Zaujímalo by ma iba: kto z cirkevnej vrchnosti dal dovolenie postaviť tento kríž práve na danom mieste. Kto posvätil daný kríž? A keď nikto nedal dovolenie na postavenie tohto nového kríža, prečo sa nepremiestni na iné miesto?

Tieto dva kríže, ak sa nad nimi niekto zamyslí — sú nelogickými . . . Alebo chcú vari niečo symbolizovať . . .

Vladimír MARIÁNSKY, OSBM

Základ Cirkvi — jednota

(Dokončenie zo 6. strany)

patriarchom Dimitriosom I. a Jánom Pavlom II. Sú vytvorené špeciálne komisie a myslím, že cesta k zjednoteniu sa ozaj pripravuje. Na najvyššej úrovni ostáva už len jeden nevyriešený problém a to je primát pápeža. V tomto ekumenickom dialógu sa postupuje tak, že sa najprv formuluje to, čo je spoločné a až potom to, čo je odlišné. V minulosti tieto dialógy troskotali na tom, že sa vymedzovalo to, čo je odlišné. K tým spoločným bodom sa už potom nedošlo. Myslím, že je veľmi dôležitá jednota v Cirkvi a ja by som chcel svoj celý život posvätiť k tomu cieľu — jednote Cirkvi, predovšetkým Východnej a Západnej.

Ďakujem vám veľmi pekne za rozhovor.

Zhovárala sa PhDr. Mária PEŠEKOVÁ



Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 100. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1992)

(13. pokračovanie)

V Prešove

Dňa 2. apríla 1969 Svätý Otec Pavol VI. menoval o. Jána Hirku za prešovského ordinára s právami biskupa a apoštolského administrátora Gréckokatolíckej cirkvi v ČSSR. Svoju činnosť začal týmto dňom sv. liturgiou v katedrálom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove, na ktorej sa zúčastnili aj naše sestry služobnice. Súčasne týmto dňom za sviäticeho biskupa bol menovaný otec biskup ThDr. Vasil Hopko.

Pretože otec biskup Vasil býval s nami v Prešove na Rumanovej ulici, pod vedením nového ordinára prešovskej eparchie Mons. Jána Hirku, zišla sa u nás Kapitula novovymenovaných kanonikov. Hovorilo sa o vyriešení biskupskej rezidencie. Navrhoval sa k tomu účelu náš kláštor na Sládkovičovej ulici. V tejto budove bola dočasne rezidencia, seminár a kláštor pre sestry. Pre nás sestry to bola vzácna historická udalosť, že v tak skromných podmienkach, v našom dočasnom dome, s náporom z každej strany, začalo svoju činnosť vedenie našej eparchie. Štátne úrady však Kapitulou nepotvrdili a preto sa rozpadla. V našom kláštore na Sládkovičovej ulici majú pravoslávni svoju fakultu. Do tejto chvíle nám nič neodovzdali ani v rezidencii, ani v kláštore, ktorý sme si za ťažkých podmienok postavili.

*

Dňa 31. júla 1969 v katedrálom chráme v Prešove zasadala Konzistoriálna rada našej eparchie pod vedením ordinára Mons. Jána Hirku. Otec biskup Vasil mal referát o minulosti našej eparchie. O. I. Lja-



vinec prečítal protokol z posledného zasadania Konzistoriálnej rady z 30. júna 1949. V ňom, ako to bolo vidieť z prečítaného, otec biskup Pavol akoby predvídal utrpenie našej gréckokatolíckej cirkvi, v ktorom povzbudzoval všetkých k vernosti a vytrvalosti. Až príde vhodný čas, majú urobiť všetko, aby sa eparchia obnovila.

Otec biskup Ján Praško, biskup ukrajinských gréckokatolíckych veriacych v Austrálii, navštívil Ukrajinu a na spiatocnej ceste dňa 13. septembra 1969 navštívil aj nášho otca biskupa Vasila. V našej kaplnke odslúžil Službu Božiu. Dňa 15. septembra sme sa s ním rozlúčili s prosbou o modlitby. Daroval nám veľký služebník, Sväté písmo a rúcho pre náš chudobný chrám.

Na 41. výročie príchodu sestier služobníc do Prešova, ktoré pripadlo na 14.

septembra 1969, v našej kaplnke otec ordinár slúžil sv. liturgiu, pri ktorej povedal aj povzbudivé slová, ktoré sme vtedy všetci tak potrebovali.

*

Dňa 26. septembra 1969 mesto Prešov privítalo ostatky sv. slovanského apoštola Cyrila. Priviezli ich z Košíc. Ostatky cestovali celou republikou pri príležitosti 1100. výročia jeho smrti. V katedrálom chráme sv. liturgiu slúžil ordinár o. Ján Hirka, na ktorej sa zúčastnili aj rímskokatolícki duchovní a veriaci, naši veriaci a tiež aj naše sestry.

Dňa 12. septembra 1969 bol otec biskup Vasil a otec ordinár Ján v Prahe na Sympóziu slovanských národov, kde bol vzdaný hold 1100. výročiu smrti sv. Cyrila.

*

Gréckokatolícka cirkev bola úradne rehabilitovaná štátnymi orgánmi 13. júna 1968. Naši kňazi sa vracali na svoje farnosti, odkiaľ boli deportovaní v roku 1950. Veriaci ich srdečne vítali. Radosť po našich farnostiach bola veľká. Lenže 21. augusta 1968 prišli do ČSSR spojenecké vojská. Naše utrpenie znovu pokračovalo. Pravoslávni sa tešili, že nás budú znovu likvidovať.

Celé tri roky pravoslávni zastrašovali našich veriacych, že nás zlikvidujú. O to žiadali aj úrady. Písalo sa o tom, hovorilo sa o tom. A tak naši veriaci neraz prišli do Prešova k otcovi ordinárovi, ako je to s našou gréckokatolíckou cirkvou. Štátne orgány pravoslávnych podporovali, našim sa robili krivdy a neprístopnosti.

Dňa 7. októbra 1969 Ministerstvo kultúry, oddelenie pre cirkevné veci, zvolalo do Prešova všetky našich kňazov. Schôdza bola v budove ROH. Takto sa chceli presvedčiť o solidárnosti našich kňazov, s úmyslom sondovať, či by sa znovu dalo likvidovať gréckokatolícku cirkev. Pod vedením otca ordinára a otca biskupa prítomní kňazi poukázali na všetky obety, ktoré naši kňazi a veriaci priniesli v boji za druhej svetovej vojny. Za túto oddanosť a lásku k vlasti sa im dostalo len poníženia, akoby neboli rovnoprávnymi občanmi svojho štátu. Veľmi obranný a múdro premyslený bol aj prejav nášho otca ordinára Mons. Jána Hirku. Všetci prítomní vycítili, že tu ide o naše bytie či nebytie.

*

Dňa 17. októbra 1969 naše sestry služobnice boli na pohrebe o. provinciála redemptoristov Metoda Trčka. Otec Metod Trčka zomrel vo väzení v Leopoldove r. 1959. Tam bol pochovaný na väzenskom cintoríne. . . . Cintorín likvidovali a tak jeho telesné ostatky boli prevezené na východné Slovensko. Bol pochovaný na cintoríne v Michalovciach. Otec Metod sa veľmi zaslúžil o náš kláštor a sestry v Michalovciach. Pomáhal, radil a staral sa o duchovný stav a rozvoj sestier.

(Pokračovanie na 9. strane)



Generálna predstavená Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie Františka Byblóvá z Ríma navštívila naše sestry v Kolešoviciach v civilnom oblečení



Sestry služobnice na katechetickom kurze v Mariánskych Lazniach

(Dokončenie z 8. strany)

V Prešove na Rumanovej ulici sme zažili ešte jednu významnú slávnosť. Dňa 27. decembra 1969 boli nižšie svätenia pätnástich bohoslovcov. Udelil im ich otec biskup Vasil. Prítomný bol aj otec ordinár Ján, ktorý mal k nim príhovor. Títo bohoslovci študovali interne i externe.

Pre veľký nedostatok priestoru — niektoré naše sestry z farností už boli v Prešove a tiež otec biskup býval s nami — naše dve sestry so šitím bohoslužobných rúch sa presťahovali na Pavlovičovo námestie. K tomu im poslužil byt MUDr. V. Baníka, ktorý odišiel na obvod. Tu si sestry zriadili aj kaplnku. V tomto byte bývali dva roky. Keď sa otec biskup presťahoval do svojho bytu, na žiadosť štátnych orgánov sa naše sestry museli vrátiť na Rumanovu ulicu.

Šedem našich sestier sa v novembri 1970 zúčastnilo na kurze predstavených v Mariánskych Lázniah. Organizoval ich Sekretariát pre rehoľné spoločnosti. Tento sekretariát zriadil aj semináre malej teológie v Prahe, na ktorom sa zúčastnilo aj mnoho sestier našej kongregácie. Neskôr robili len súkromné skúšky, pretože štátne orgány MK všetko zakázali.

Ako je vidieť z uvedených stretnutí, slávnosti a práce sestier služobnic, náboženský život a život našich sestier sa po roku 1968 začal normalizovať. Po príchode vojsk Varšavskej zmluvy, sa však znovu začala diskriminácia, likvidovanie verejných náboženských prejavov. Všetko sa obmedzilo len na chrám.

Deti v škole sa mohli učiť len od 2. ročníka po 7. ročník. K tomu bolo potrebné, aby prihlášku podpísali obidvaja rodičia. Ale aj do toho zasahovali učitelia veľmi drasticky. Takto každý rok klesal počet prihlásených detí na náboženstvo.

Ešte prísnejšie sa zachádzalo so sestrami služobnicami. Začiatok toho bol 4. novembra 1969. MK SR povolalo do Brati-

slavy všetky provinciálne predstavené. Za našu viceprovinciu tam boli sestra Veronika a sestra Justína. MK dalo príkaz, aby všetky sestry, ktoré opustili charitné domovy, sa vrátili na svoje miesta. Sestry, ktoré boli vo farnostiach, sa mali vrátiť do práce v ústavoch.

Dňa 24. februára 1970 MK SR znovu pozvalo provinciálne predstavené do Bratislavy. Opakoval sa ten istý príkaz zo 4. novembra 1969, pretože sestry ostali na svojich miestach. Sestram dali na vedomie, že náboženstvo môžu učiť len do konca školského roku. Dorast sa nesmie prijímať.

Medzitým predstavené všetkých kongregácií podali odvolanie proti nespravodlivému a nelegálnemu postupovaniu so sestrami na všetky štátne orgány a inštitúcie, počnúc od prezidentskej kancelárie. Snahy nemali úspech, ale dosiahlo sa preťahovanie odchodu sestier. Odchod sestier nebol už taký dramatický ako v roku 1950.

Dňa 7. januára 1971 pozvali do Bratislavy opäť všetkých provinciálnych predstavených. Opakovalo sa rozhodnutie MK z dvoch predchádzajúcich schôdzok. Sestry sa bránili proti takémuto nespravodlivému postupu. Zástupca MK SR dr. Pavlík však sestram oznámil, že komunistický režim nepočíta s rehoľnicami. Trpia nás, kým nepomrieme. Preto bolo potrebné nahlásiť údaje dorastu: mená, kde pôsobia, počet.

Dňa 13. júna 1971 Generálna prokuratúra v Prahe dala všetkým provinciálnym predstaveným na vedomie, že odvolanie na vyššie úrady je v súlade so zákonmi ČSSR. Všetko však bolo bezvýsledné a so sestrami sa ďalej nelegálne zaobchádzalo.

Dňa 11. júla 1971 MK vyzvalo všetky predstavené spoločností, aby splnili všetky body smerníc o rehoľných zhromaždeniach do 31. júla 1971. Smernice do krajnosti obmedzovali pôsobenie sestier. Sestry nesmeli kúpiť auto, museli predkladať účty, nemohli kupovať domy . . . Domy,

ktoré si sestry do toho času kúpili, boli poštátnené. Bolo potrebné hlásiť voľby provinciálnej predstavenej, zmenu novej miestnej predstavenej bolo potrebné hlásiť cirkevnému referentovi v okrese. Zakúpenie auta sestry nahlásili, voľby však nie.

Dňa 17. septembra 1971 MK SR pozvalo provinciálne predstavené a kontrolovalo plnenie bodov u každej spoločnosti: stav dorastu, sťahovanie sestier z farností do charitných domovov a ústavov. Za našu kongregáciu boli v Bratislave sestra Jozafáta Malčovská a sestra Veronika Zbihlejevová.

Akcia proti sestram prebiehala aj celý rok 1972 a 1973. Všetky boli prinútené opustiť farnosti, vrátiť sa do charitných domovov a do práce v ústavoch. Dorast — sestry, ktoré boli oblečené do rehoľného rúcha po roku 1968, museli rozpustiť a mladé sestry odišli do civilu. Pre zaujímavosť tu možno spomenúť, že v Čechách nechali v rehoľnom rúchu tie mladé sestry, ktoré sa obliekli do 1. apríla 1971. V tom čase sestry v rehoľnom rúchu sa nemohli vzdelávať v žiadnych štátnych školách a kurzoch.



Na rekreácii v Kolečoviciach

*

Dňa 20. júna 1971 bola v katedrálom chráme v Prešove ordinácia troch našich novokňazov (C. Jančišin, Š. Ištvanik, Š. Ivan). Na vysviacke bolo štrnásť našich sestier — z Rakovca, Jablone, Kolečovic a Sládečkoviec.

O týždeň neskoršie — v nedeľu 27. júna 1971 — boli primície o. Štefana Ištvanika, CSsR, v Závadke, brata našej sestry Pauly Ištvanikovej. Bola to veľká slávnosť, na ktorej sa zúčastnili naše sestry, tiež sestry baziliánky, latinské sestry a mnoho našich kňazov a veriacich. Prišiel aj riaditeľ Ústavu pre telesne postihnutú mládež z Bratislavy, kde otec Štefan pracoval ako ošetrovateľ a neskoršie ako zástupca riaditeľa, kým nastúpil do kňazského seminára v Bratislave. Ich stretnutie bolo dojímavé!

Dve naše sestry boli v túto nedeľu na primíciách o. Cyrila Jančišina v Legnave. Na primíciách bol aj otec biskup Vasil. Ľudia sa tomu veľmi tešili. Pri odchode ho vypravovali až na koniec obce, kde sa s ním rozlúčili.

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejevová; pre tlač upravil o. F. D.)

(Pokračovanie v budúcom čísle)



Svätý Otec Ján Pavol II. slúžil v nedeľu 2. februára, na sviatok Stretnutia Pána, svätú omšu pre rehoľníkov žijúcich v Ríme. V homílii zdôraznil, že tento sviatok je deň viery a reflexie, ale aj deň vďakyvdávania. Ďakuje so Simeonom nebeskému Otcovi za to, čo videli vaše oči, za spasú, ktorej ste účastníkmi i služobníkmi. Vytrvalo sa modlite, aby svetlo spásy ožiarilo cestu vášho života. Aby osvietilo vás a prostredníctvom vás aj iných. Aby vaše oči v tomto Božom svetle vždy a všade spoznali spásosnú vôľu nebeského Otca. A napokon sa všetci modlime, aby nové generácie na celom svete, v každom národe zakúsili radosť zo stretnutia s Kristom ako Simeon.

□ Svätý Otec **zverejnil na sviatok sv. Františka Saleského, patrona novinárov, dňa 24. januára svoje posolstvo k Svetovému dňu oznamovacích prostriedkov.**

□ **Dňa 24. januára Svätý Otec** menoval tiež nového prefekta vatikánskej Kongregácie pre bohoslužbu a sviatosti. Stal sa ním 71-ročný španielsky salezián kardinál Antonio Mária Ortas Javierre, doterajší archi-vár a prefekt Vatikánskej Knižnice.

□ Pápež Ján Pavol II. **vymenoval arcibiskupa Justa Mullora Garcíu za apoštolského nuncia pre Litvu, Lotyšsko a Estónsko.** Garcia je 60-ročný, pôvodom (Španiel, ktorý bol za kňaza vysvätený v roku 1954 a o štyri roky neskôr vstúpil do diplomatických služieb Svätej stolice. Pôsobil v rôznych štátoch, od roku 1985 bol stálym zástupcom Vatikánu pri európskom sídle Spojených národov v Ženeve.

□ **V dňoch 21. až 23. januára** snemovali vo Vatikáne diplomati Svätej stolice pre Európu. Zaoberali sa situáciou na našom kontinente. závermi mimoriadnej biskupskej synody. Bol medzi nimi aj Giovanni Coppa, apoštolský nuncius pre ČSFR.

Storočná cesta

Kongregácia sestier služobníc nepoškvrneného počatia Panny Márie si v auguste t. r. pripomenie 100. výročie svojho založenia. Kongregácia bola založená v ukrajinskej dedinke Žužel', odkiaľ prenikla nielen do Západnej Ukrajiny, ale i do celého sveta. Sestry služobnice sa takto už 100 rokov snažia uskutočňovať svoje heslo: Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám.

Roman Miz, gr. kat. duchovný v juhoslovanskom meste Novi Sad, napísal knihu *Storočná cesta*, v ktorej najprv krátko načrtol dejiny tejto kongregácie a potom jej rozšírenie na územie terajšej Juhoslávie. Kniha je napísaná ukrajinsky a na dialekte a vydala ju Provincia sv. Jozefa Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie v Ruskom Keresture.



Generálny dom sestier služobníc na Via Cassia Antica, 104, Rím

Oslavy 100. výročia založenia Kongregácie sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie, ktoré budú trvať až do konca roku 1992, sa začali v Ríme na sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie (8. 12. 1991).

Slávnostnú sv. liturgiu v kaplnke generálneho domu sestier služobníc v Ríme slúžil arcibiskup Miroslav Marusyn, tajomník Kongregácie pre východné cirkvi, s ktorým slúžili gr. kat. biskupi — účastníci Synody európskych biskupov, ďalej predstavení rímskych rehoľných spoločností, seminárov a inštitúcií východnej cirkvi.

Do Ríma po prvýkrát pricestovali aj sestry služobnice z Ukrajiny: provinciálna predstavená sr. Porfýria Hreňová, jej zástupkyňa sr. Dária Hraduková a sekretárka sr. Oľga Trembačovová. Provinciu Bolesnej Matky Božej na Ukrajine spravovali, v najťažších podmienkach. V Ríme boli preto srdečne privítané.

Na slávnosti bola tiež prítomná archimandriňa baziliánok sr. Dľa Stasiuková a jej poradkyňa sr. Bazília Kuzmová (ČSFR). Sestry služobnice sa tu zišli zo všetkých spoločností v Ríme, kde žijú a pracujú.

Službu Božiu spieval chór pod vedením sr. Tatiany Šufflinovej. Po ukončení po prvýkrát zaznela *Jubilejná hymna sestier služobníc*, ktorú zložila sr. Juvenalija Kaňuková a novická Miriam Fedorková.

Slávnostnú kázeň predniesol otec arcibiskup Miroslav Marusyn, v ktorej zvlášť vyzdvihol zásluhy zakladateľov a spoluzakladateľov kongregácie: otca Jeremiáša Lomnického, OSBM, duchovného otca kongregácie; otca Cyrila Seleckého, zásluhou ktorého bol v Žuželi zriadený prvý dom; sestru Jozafátu Hordaševskú, prvú sestru a predstavenú tejto kongregácie.

Sr. Františka Byblová (na 11. str. uprostred), generálna predstavená sestier služobníc vo svojom príhovore, ktorý predniesla počas slávnosti, srdečne poďakovala všetkým biskupom a kňazom — prítomným i na celom svete — za všetky požehnanie, modlitby, starostlivosť a pomoc pri spoločnom budovaní prvého storočia kongregácie. Jej úprimné slová vďačnosti a uznania patrili aj tým veriacim, ktorí do tejto kongregácie obetovali svoje milé dcéry službe Bohu, cirkvi a

(Pokračovanie na 11. strane)

Za mene terpil Ty . . .

Misionár prišiel na novú misijnú stanicu. Vybaliť svoju batožinu — predovšetkým veľký misionársky kríž s telom Ukrižovaného. Kríž zasadil do zeme v prítomnosti domorodcov, ktorí taký kríž ešte nikdy nevideli.

Naraz sa ozval náčelník domorodcov. „Počuj, biely misionár, — to ale musel byť veľký zločinec na tom dreve, že ho tak strašnou smrťou popravili.“ — „Mýliš sa, náčelník“, odvetil misionár. „Nikdy nebolo lepšieho a svätejšieho človeka na zemi než bol on!“ — „Tak potom musel byť veľkým zločincom ten, čo mu takú bolestnú smrť zapríčinil!“ — „To máš pravdu, náčelník!“ — poznamenal misionár. „A aby si vedel, hneď ti poviem, že tým zločincom som bol vlastne ja, ale aj ty, ba všetci ľudia na svete!“

A misionár nato začal svoju prvú misijnú kázeň o Bohu, o stvorení človeka, o dedičnom hriechu, o prislúbenom Vykupiteľovi, o samotnom vykúpení smrťou Ježiša Krista na dreve kríža (DP 1984, 4).

„Za mene terpil Ty, za mene Ty raspiňavsja. Za hrichi moji, provinu moju, ubiti Ty davsja.“

Koho z nás by nedojala táto duchovná pieseň, ktorú sme už v detstve počuli i sami spievali v čase Veľkého pôstu. Osobitne nás dojíma, keď pred sebou vidíme kríž, na ktorom zomrel za naše hriechy Boží Syn . . .

Storočná cesta

(Dokončenie z 10. strany)

národu, ktoré svojimi obetami udržiavajú apoštolát sestier. Úprimnú vďačnosť vyjadrila aj Svätému Otcovi Jánovi Pavlovi, ktorému zaspievaním *mnoholistvija* sa slávnosť skončila.

□ □ □

Oslavy 100. výročia si pripomínajú vo všetkých krajinách sveta, kde žijú a pracujú sestry služobnice. Všade sa bude v tomto roku vznášať pieseň vďaky Pánovi za všetky milosti a požehnania, i za možnosť modliť sa a pracovať v našej cirkvi medzi naším dobrým ľudom, pomáhať mu vo všetkom, stáť pri viere svojich otcov a kresťansky vychovávať svoje rodiny, trpieť s nimi i radovať sa s nimi.

(Podľa čas. *Christ. holos* — o. F. D.)

Čítíme sa ako Barabáš vo Veľký piatok. Ten, keď sa pozrel smerom na Golgotu, kde na kríži visel ukrižovaný Boží Syn, iste si pomyslel: Ja som tam mal visieť . . . On zomrel za mňa . . . A jeho duša sa iste otriasla . . .

Príčinou tejto obety na Golgote je Božia láska k človekovi. Pre nás a pre našu spásu poslal nebeský Otec svojho Syna, slúbeného ešte v raji, aby nás vykúpil a daroval nám večný život. A táto výkupná obeta sa uskutočnila vo Veľký piatok na Golgote.

Po dojímavých čítaniach zo sv. evanjelia vo Veľký štvrtok nás kňaz prepúšťa týmito slovami: „Ktorý oplu-

vane, bičovane, rany, križ a smrť za spásu sveta pretrpel: Kristus, pravý Boh náš, nech sa zmiluje nad nami a spasi nás.“ To je krátke vystihnutie toho, čo musel Boží Syn pretrpieť a podstúpiť za našu spásu.

Keď sv. Ján Bosko prišiel raz k pápežovi Piovi IX., Svätý Otec sa ho opýtal, ktorá veda sa mu najviac páči. Svätec odpovedal: „Poznať Ježiša Krista, toho Ukrižovaného.“

Ak si znovu pripomíname bolestnú smrť nášho Spasiteľa na kríži, snažme sa až do hĺbky poznať lásku ukrižovaného Spasiteľa, ktorou sme boli vykúpení. Nebeský Otec prijal jeho obeť a nám sa dostalo vykúpenia. V tom je význam Kristovho utrpenia a smrti, pretože „*smertiju smertí poprav i sušičim vo hrobich, život darovav*“.

o. František DANCÁK

Zakladateľka Živého ruženca

V našom časopise, ale i v listoch čitateľov, sa neraz stretávame s témou živého ruženca. Reagovali na to i gréckokatolícke členky živého ruženca z kaplnky Božského Srdca z Košíc. Jedna z nich, pani Mária Timková nám zaslala príspevok o zakladateľke živého ruženca Pauline Jaricotovej.

Paulínu Jaricotovú sa istý čas váhavo rozhodovala medzi Kristom a svetom. Konečne si vyvolila Krista a úplne sa mu zasvätila. Založila Dielo rozširovania viery a Živý ruženec. Je to „dielo môjho srdca“, hovorievala. V duchovnom živote i v apoštoláte žila dôsledne tajomstvá ruženca. Pri šírení Živého ruženca musela prekonať veľké prekážky. No nepoddala sa. Pochopila, že je potrebné, aby sa modlila nielen elita, ale všetci, lebo bez modlitby národy duchovne zahynú.

Po niekoľkých rokoch sa Živý ruženec rozšíril po celom svete a dosiahol dva a pol milióna členov. Vtedy napí-

sala: „V nepretržitej spomienke na tajomstvá ruženca som dostala všetky milosti, ktoré dali zmysel môjmu životu.“

Každý deň sa modlila celý ruženec a v poslednej chorobe sa ho modlila nepretržite. Hlboko pritom rozjímalala o jednotlivých tajomstvách. Napísala: „Rozjímanie o tajomstvách ruženca ma oslobodilo od záľuby v ľudskej múdrosti a presvedčilo ma o tom, že spása sveta závisí od rozjímania o tajomstvách života a smrti Boha, ktorý sa stal človekom a obetoval sa z lásky za nás.“ Inde napísala: „Mohla by som povedať o modlitbe ruženca to, čo sväté knihy hovoria o múdrosti. — „Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. — A spolu s ňou mi prišli všetky dobrá“ (Kniha múdrosti: 7,11).

Zomrela so slovami: „Ó Matka moja, celá som tvoja“. Pri týchto slovách sa jej tvár celá rozžiariła. Svätol deň 9. január 1862.

Vybrané z knihy

Ty si Mať dobrotivá, Rím, 1986



Kronika otca biskupa

V dňoch od 2. do 8. februára bol v Ríme na Stretnutí biskupov — priateľov Dieľa Máriinho. Účastníkmi boli kardináli, arcibiskupi a biskupi z celého sveta, medzi nimi ôsmi z ČSFR. Na tomto stretnutí k zhromaždeným biskupom prehovorila aj Chiara Lubichová, zakladateľka hnutia Focolare. Počas svojho pobytu v Ríme o. biskup navštívil dňa 9. II. aj Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda a stretol sa s o. kardinálom Jozefom Tomkom.

Z BISKUPSKEJ KONFERENCIE

Náš o. biskup mons. Ján Hirka sa v dňoch 27. a 28. januára t. r. zúčastnil v Brne Biskupskej konferencie ČSFR. Konferencia rokovala o možnosti provinčných synod, ktoré nadviažu na biskupskú synodu v Ríme. Podrobne sa tiež prerokovali otázky ekonomického zabezpečenia cirkvi.

Slovenskí biskupi potom osobitne rokovali o otázke platnosti cirkevného sobáša pred štátnymi úradmi, o náhradnej vojenskej službe kňazov a bohoslovcov, o výške štátnych dotácií pre katolícku cirkev na rok 1992, o iniciatívach v rámci Desiatročia duchovnej obnovy Slovenska, o vydaní Nového zákona, o protipateniach voči činnosti sekty svedkov Jehovových, o potrebe odporúčania pre pútnikov cestujúcich do Lúrd zo strany cirkevnej vrchnosti, ak im má byť poskytnutá pomoc francúzskej organizácie.

Oneskorené primície nie sú v súčasnom období zvláštnosťou. Na sviatok Stretnutia Pánovho, dňa 2. februára t. r. sa v podhorskej dedine Sedlice čas prekrútil ako filmový kotúč o 44 rokov späť. Vtedy mal slúžiť svoju prvú sv. liturgiu ako absolvent teológie o. Ján Krajčák. Mal. Súkolie dejín však ktosi zablokoval, totalitná moc zlikvidovala našu Cirkev a s ňou písal svoj rovnaký osud aj náš primiciant. Pred 24 rokmi prijal kňazskú vysviacku, stal sa centrálnou osobnosťou štruktúr, ktoré budovali zálohu Cirkvi pre prípadné extrémne pomery. Boh však prepísal celý scenár a na neho nezabudol. Dnes je prodekanom Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty UPJŠ v Prešove. A jeho primície v rodisku po toľkých rokoch tiež sú podľa tohto Božieho scenára. V utešenej a pietnej atmosfére, v pamätný deň svojej vysviacky, v 24. roku svojho kňazstva obetoval teda po prvýkrát vo svojom rodisku (a o týždeň neskôr v Suchej Doline) eucharistickú obeť Najvyššiemu — za všetkých a za všetko.

(iet)



Primiciant uprostred

NAŠI JUBILANTI

Vzácné jubileá tento mesiac oslavujú naši duchovní otcovia:

o. Jozef Čverčko, ČSsR — 70 rokov narodenia (2. 3. 1922)

o. Mikuláš Magyar — 60 rokov od ordinácie (25. 3. 1932)

o. Jozef Čekan — 25 rokov od ordinácie (27. 3. 1967)

Spomeňme si na našich jubilantov vo svojich modlitbách.
MNOHAJA LIT, BLAHAJA LIT!

Prečo vykúpenie?

(Z témy duchovnej obnovy na marec

o. biskupa Františka Rábeka)

Ježiš Kristus, ktorého zachraňujúcou láskou ľudia pohrdli, neverili mu a odsúdili ho na kríž, neprestal toto všetko prežívať vo vzťahu zachraňujúcej lásky k hriešnym ľuďom, ku nám všetkým. Z kríža zaznievajú jeho slová „Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia.“ Práve preto, že bol poslom a svedkom tejto neprežiteľnej Božej lásky voči ľuďom, vyprosil nám svojou obetou kríža nový zachraňujúci impulz, ktorý je najúčinnnejším — ale aj posledným — Božím prostriedkom na záchranu padlého ľudstva: je to Duch Svätý!

Zomierajúci Ježiš „vydýchol svojho ducha“. A keď prichádza po zmŕtvychvstaní, symbolicky dýchol na apoštolov a povedal im „Prijmite Ducha Svätého! Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu zadržíte, budú zadržané“. (Jn 20,23). Apoštoli sú začiatkom nového ľudstva, ktoré Ježiš znovuzrodil za cenu svojej obety na kríži — podobne, ako bola prvá žena stvorená z boku spiaceho Adama. Toto nové ľudstvo, oživené Kristovým Duchom, je stále predmetom Ježišovej lásky — a súčasne je spojené láskou Ducha so vzkrieseným Ježišom. Je Kristovou Nevestou na zemi, je to Cirkev.

Cirkev celým svojím pôsobením mnohonásobne sprostredkováva Ježišovo slovo, Jeho pravdu, Jeho skutky, Jeho lásku k hriešnemu ľudstvu, ku konkrétnym ľuďom. Toto svedectvo Cirkvi je posilňované Duchom Svätým, ktorý pôsobí v srdciach poslucháčov a v ich svedomí objasňuje pravdu, pomáha ju poznať a prijať. . . . Až tak ďaleko ide Boh vo svojej starostlivosti o záchranu človeka!

Človeku zostáva celkom málo: prijať spoznanú pravdu, uznať za zlé to, čo je v jeho živote v rozpore s touto pravdou, prijať ponúkanú Božiu lásku a dať sa s dôverou viesť. Kto však aj toto odmietne, pre toho už niet záchranu. Ježiš o tom povedal: „Veru, hovorím vám, ľuďom sa odpustia všetky hriechy a rúhania, ktorými by sa rúhali. Kto by však rúhal Duchu Svätému, tomu sa neodpúšťa naveky, ale je vinný večným hriechom“. (Mk 3, 29).

Ak človek — na základe svedectva Cirkvi a vnútorného pôsobenia Ducha Svätého uzná svoje hriechy a prijme Božiu pravdu s ochotou podľa nej žiť, ak sa otvorí spoločenstvo lásky s Bohom, vtedy cez Cirkev (cez sviatosti — ako Kristom ustanovené znaky pôsobenia Ducha Svätého) ho Duch Svätý duchovne premieňa. Je to stvoriteľský zásah Boží do duše človeka. Ním odstraňuje našu „osobnú neschopnosť“ zdedenú po prarodičoch, ale i každý náš osobný hriech. Stvoriteľská láska Ducha Svätého nás zjednocuje s Ježišom Kristom a dáva nám účasť na jeho diele vykúpenia s perspektívou večnej účasti na večnom živote vzkrieseného Ježiša Krista v kráľovstve Boha Otca.

Tento dar nového života, dar vykúpenia, získal Ježiš Kristus pre všetkých ľudí všetkých čias. Tento dar zachraňujúcej Božej lásky sme dostali aj my, aj my sme prijali Ducha Svätého a stali sme sa Božími synmi a dcérami.

DUCHOVNÁ OBNOVA V NAŠICH FARNOSTIACH

Cieľom týchto stretnutí v našich chrámoch, pred obrazom Klokočovskej Panny Márie, je vytváranie spoločností ako to robievali Kristovi učeníci — pomocou modlitby, Božieho slova, katechizácie a liturgie hlbšie poznávať Ježiša ako Spasiteľa, ktorý dáva nášmu životu zmysel.

Gréckokatolícka farnosť Ľubovec

žila v znamení duchovnej obnovy v prítomnosti Klokočovskej ikony od 9. januára do 23. januára 1992. Farnosť má okolo 800 obyvateľov, z čoho jedna pätina sú gréckokatolíci. Farnosť má dve filiálky: Ruské Pekľany a Janov. Kým Ľubovec a Pekľany sú takmer celé katolícke, v Janove jednu tretinu tvoria evanjelici. V celej farnosti sa veriaci navzájom dobre znášajú a na gréckokatolíckych bohoslužbách sa zúčastňujú aj rímskokatolíci.

Nedá sa však povedať, že náboženský život je vo farnosti intenzívny a na žiaducej úrovni. Je to dôsledok toho, že vo farnosti desať rokov kňaz nebýval. V minulom roku však obetaví veriaci začali so stavbou novej farskej

budovy v nádeji, že trvalá prítomnosť kňaza sa odrazí na intenzívnejšom duchovnom živote farnosti.

Putovný obraz Klokočovskej Panny Márie zavítal do farnosti z Trnkova dňa 9. 1. 1992. Od rána zimná obloha rozdávala plným priehrstím svoje dary. Na snehu vŕzgajúce kroky ľudí cestou do chrámu dávali príchut' sviatku. V procesii a za hlaholu zvonov privítali obraz Matky Božej vo farskom chráme v Ľubovci o 16. hodine. Duchovnú obnovu viedol miestny duchovný správca o. Gábor, k jej ozvláštneniu prispel aj o. V. Kormaník. V kázňach sa zamerali na život s Kristom, s P. Máriou v našich kresťanských rodinách.

Filiálka Janov

Bola nedeľa 19. 1. 1992. Výzdoba chrámu ničím neprežrádzala, že obec Janov dnes navštíví vzácna návšteva. A predsa biely sneh, ktorý hojne obypal celú dedinku, pripravil pre Máriu nádhernú kyticu bielych kvetov, ktorú Boh sám natrhal pre Matku svojho Syna Ježiša Krista, z nebeskej záhrady. A Márii by iná, ako práve tá, azda ani nepristala. Mária je čistá, ako sneh, ktorý sa v ten deň trblietal celou krajinou navôkol. Jej žiarivý príklad čistoty, nás pozýva k nasledovaniu.

V podvečer, keď sa rozozvučal hlahol zvonov, za spevu v sprievode priniesli veriaci spolu so správcom o. Gáborom obraz klokočovskej Panny Márie do chrámu, kde sa potom konal moleben k Panne Márii. Počas sláv-

nosti spieval Prešovský mládežnícky zbor. Dňa 20. 1. 1992 pri večernej sv. liturgii o 17. h povzbudil veriacich vo filiálnej obci Janov otec dekan František Čitbaj. V homílii okrem iného povedal: „Mária je tá, ktorá v celom svojom živote bola oddaná Bohu. Všetko konala v hlbokoj viere a dôvere v Boha. A v tom spočíva jej veľkosť. Ona je tou, ktorá prežívala každú chvíľu s Bohom. Nám, ľuďom, sa často stáva, že spolu s nedeľňajším sviatočným oblekom, obliekame si súčasne aj svoju vieru. Prídeme s ňou na hodinku do chrámu a potom ju opäť spolu s novým oblekom založíme niekde do skrine, aby sme ju mohli o týždeň znova vybrať. Svätá Cirkev nás pozýva duchovnou obnovou k nasledovaniu Márie, k prežívaniu svojho kresťanstva vždy. Prítomnosť obrazu klokočovskej Panny Márie nám má pomôcť k sebaobnove a k novému pohľadu na vieru.“

Na záver po sv. liturgii sme oslovili niektorých prítomných veriacich otázkou z januárovej témy duchovnej obnovy — Prečo som kresťanom?

Anna Krajňáková: Ak chcem prežívať vo svojom srdci radosť, musím sa snažiť lepšie poznávať Ježiša Krista, učiť sa od neho a vieru prežívať každý deň vo svojom okolí, tam kde žijem.

Ján Fejerčák k tomu dodáva: „Uveril som, že Ježiš Kristus je Boží Syn. Snažím sa podľa evanjelia žiť, t. j. milovať Boha vo svojom živote v bratoch a sestrách.“

A. MESÁROŠ

Návrat domov

(úryvok)

A predsa sa často stáva, že Boh človeka povoláva, aby opustil všetko, čo má rád, aby ratoval tých, čo sa topia, čo majú na duši tvrdé vredy a ktorých opantal rajský had!

I zo Sedlíc sa takto pobral, darmo prosil a darmo zobral, že zostať chcel by tu — kosiť a orať brázdou polí, počúvať spev vtákov z holí, no nebolo mu žičené.

A musel odísť.

A odišiel jak žito zlaté, skosené . . .

A dnes som tu, bratia moji, s liekom, čo každé srdce zhojí, volá sa chlieb života, a hoc ma tvrdé roky ťažia a božie váhy život vážia a na spomienky sadá mráz, dvíham svoje kňazské ruky, a požehnávam vás . . .

Sedlice 2. 2. 1992 o. Jozef TÓTH

ZAÚJÍMAVÁ ŠTATISTIKA

Farská rada pri gréckokatolíckom chráme v Košiciach zorganizovala anonymnú dotazníkovú anketu pre návštevníkov chrámu, do ktorej sa zapojilo 1302 veriacich. Z jej vyhodnotenia vzišlo viacero zaujímavých poznatkov aj pre nás.

Najpočetnejšou skupinou podľa veku boli 31 až 45-roční — 32 %, 46 až 60-roční — 30 %.

Jednoobradových manželstiev (gréckokatolíci obaja) — je 77 %

dvojobradových (gr. kat.—rim. kat.) — 20 %

zmiešaných (gr. kat. a nekatolíci) — 3 %

Na nedeľných bohoslužbách sa pravidelne zúčastňuje — 94 % opýtaných, každodenne sa bohoslužieb zúčastňuje z nich 19 % a viackrát v týždni — 23 %.

Z bohoslužobných jazykov dávajú prednosť slovenskému — 57 %, staroslovienskemu — 40 %, maďarskému — 3 %.

Výstavbu nových chrámov na sídliskách mieni podporiť 91 % veriacich, finančne chce prispieť 71 %, ostatní sa chcú zapojiť aj brigádnicky.

(vm)

Púť do Svätej zeme

(1. pokračovanie)

Prvé naše zastavenie bolo pri Stredozemnom mori v Cézarei prímorskej. O tomto prístavnom meste píše Jozef Flávius, židovský historik a hovorí, že bolo krajšie ako mesto Pireus. Herodes Veľký tu dal postaviť ohromný prístav a celé okolie.

Postavil tu tri kolosálne sochy. Mesto dal opevniť a cisárovi Augustovi postavil nádherný chrám Augusteum. Po Herodesovej smrti sa Cézarea stala hlavným mestom Palestíny a predčila svojou krásou samotný Jeruzalem. Z biblických dejín je známe, že tu sídlili traja rímski prokurátori, z ktorých pre nás je najznámejší Pontský Pilát, ktorý sa dostal aj do Vyznania viery.

To, že Pontský Pilát sídlil tu v Cézarei, dokazuje archeologický nález v divadle — amfiteátri, ktorý je otočený k moru. Našiel sa tu nápis na jednej z lavíc tohto divadla, kde bolo meno Traján, pretože za Trajána bol ustanovený Pontský Pilát a pri Trajánovom mene je nápis aj Pilátus. O Pilátovi sa hovorí, že skončil zle. Jeho hlavnou chybou bolo neuvážené financovanie aquaduktu — vodovodu z peňazi chrámovej pokladnice, za čo bol aj Židmi obžalovaný u cisára. Nakoniec bol Rímom odvolaný.

Hovorí sa, že Pilát mal výčitky svedomia za podpísanie rozsudku smrti nad Ježišom Kristom a že skončil samovraždou. Jeho žena ho vraj nechala a stala sa kresťankou. Iní dvaja prokurátori, ktorí sú spomínaní v Skutkoch apoštolov v súvislosti s Cézareou, sú Félix a Festus. Títo vlastne vyšetrovali svätého apoštola Pavla počas dvoch rokov. Nemohli ho vydať Židom na smrť, hoci niektorí Židia zložili prisahu, že nebudú jesť, pokiaľ Pavla nezahubia. Sám Pavol druhú a tretiu apoštolskú cestu podnikol priamo z Cézarei. Svätý apoštol Peter v Cézarei navštívil stotníka Kornelia. V Cézarei zomrel aj Herodes Agripa I. V Skutkoch apoštolov sa hovorí, že ho zasiahol Pánov anjel, pretože nevzdal česť Bohu a skončil rozožratý červami.

Naša cesta z Cézarei viedla popri Stredozemnom mori na sever k prístavnému mestu Haifa. Pred Haifou sa nachádza pohorie Karmel, kde pôsobil prorok Eliáš Tesban, ktorý za bezbožného kráľa Achaba na vrchu Karmel prinavrátil izraelský ľud k viere v pravého Boha. Dnes na tomto vrchu pôsobia rehoľní bratia Karmelitáni, ktorí do istej miery pokračujú v charizme proroka Eliáša.

Na okolí je v mnohých farmách (kibucoch) pestované hrozno. Svätá zem má veľmi veľa slnečných dní a hrozno tu výborne zreje, takže karmelské vína sú jedné z najlepších vín v Izraeli.

Stmievalo sa, keď sme došli na vrch Karmel, ktorý je národným parkom. Tam sme slúžili svätú liturgiu v kláštornej svätyni Stela Máris. Z tejto svätyně sa rozšíril kult Panny Márie Škapuliarskej po celom svete. Po svätej liturgii sme ešte z vrchu Karmel mali možnosť vidieť krásny pohľad na

večerné mesto Haifu, ktoré je dnes najväčším prístavom v štáte Izrael a kde je sídlo gréckokatolíckeho biskupa v Izraeli. Odtiaľ sme išli do ubytovne kibucu v blízkosti mestečka Ako. Kibuc to je izraelská špecialita. Je to farma s ubytovaním, niečo medzi našim campingom a štátnym majetkom. Kibuce vznikli s oživením Sionizmu. Horliví Židia, nadšenci z celého sveta, mnohí profesori a inžinieri, odložili svoje perá, zobrali do rúk motyky a iné náradie, aby zveľadili Svätú zem. Kibuc je otvorený pre každého. Môže v ňom žiť a pracovať Arab, kresťan, Žid atď. Žije sa tam v jednej komunite ako v rodine. Za to dostanú stravu a ubytovanie, no negatívnym javom je to, že výchova detí nie je vôbec zverená rodičom, ale ľuďom na to určeným. Ten však, kto sa rozhodne odtiaľ odísť, nemá nárok na žiadnu odmenu či dôchodok. Takéto kibuce sú roztrúsené po celom Izraeli. Pestujú v nich zeleninu a zakladajú ovocné plantáže olív, banánov, citrusov a datľovníkov. Strava v Izraeli je veľmi pestrá práve na zeleninu a citrusové plody.

Naša ďalšia cesta na druhý deň pokračovala Galileou. Galilea je vlastne potravinovou zásobárňou celej Svätej zeme. Judea a Samária sú hornaté a púštne kraje. Jedine údolím Jordánu sa ťahne úrodný zelený pás zeme, ktorý je akýmsi zeleným mestom, ktorý spája úrodnú časť Egypta s Libanomom.

Naša prvá zastávka bola na vršku nad

Galilejským jazerom. Bola to hora Blahoslavenstiev. Tam sme si prečítali 5.—7. hlavu zo svätého Evanjelia podľa Matúša. V nich je zachytená Horská reč. Bol to úžasný zážitok, ktorý ma utvrdil v tom, že Ježiš Kristus keď hovoril, často čerpal z prírody, ktorá ho obklopovala. Pri čítaní slov „Vy ste svetlom sveta“ bolo vidieť nádherné zrkadlenie sa slnka na hladine Genezaretského jazera, takže tam vznikol dvojitý svetelný efekt. Pri slovách: „Mesto postavené na vrchu nemožno ukryť“, po pravici som videl veľký kužeľovitý vrch a na ňom, ako napr. naša Krásna Hôrka, postavené mesto. Ježiš pri svojom učení ozaj využíval prírodu, ktorá ho obklopovala, ako bolo i neskôr vidieť, napr. na ceste z Jericha do Jeruzalema, kam Ježiš umiestnil podobstvo o milosrdnom Samaritánovi. Keď evanjelista Matúš hovorí, že Ježiš vyšiel na horu, neznamená to však kopec, ale to, že ak niekto učí o Bohu, je bližšie k Bohu. Takto je u Matúša často — keď Ježiš učí, je na hore, lebo je blízky Bohu. Iečo odtiaľ je ešte miesto, kde sa Ježiš Kristus po svojom vzkriesení zjavil apoštolom, keď odišli z Jeruzalema do Galilei loviť ryby. Apoštoli mysleli, že je to cudzinec. Neskôr ho spoznali a Ježiš ich privítal pečenou rybou. Toto miesto má názov mensa Christi — stôl-oltár Pánov. Toto miesto je skala v tvare stola blízko hladiny jazera tradované z ranokresťanských čias. Tam Kristus odovzdal svätému Petrovi primát po tom, čo mu položil trikrát otázku: „Peter, miluješ ma viac ako títo?“ Pečená ryba, ktorú jedli apoštoli, je vlastne symbolom Ježiša Krista, ktorý sa za nás dal upiecť v ohni ľudskej zloby a súčasne sa nám dáva za pokrm.

o. Emil ZORVAN



Kostol na hore Blahoslavenstiev



Spolok sv. Cyrila a Metoda

NAŠI JUBILANTI

V marci t. r. sa okrúhleho výročia dožívajú títo naši členovia:
50 ROKOV — **Jozef Bobík** z Lesného, **Mária Kačmarová** zo Svitu a **Teodor Tima** zo Zemplínskej Teplice.

60 ROKOV — **Katarína Berinštetová** z Nižného Hrabovca, **Ján Drobnák** zo Sečoviec, **Mária Mindárová** z Radvane nad Laborcom, **Michal Šalapa**, z Lesného a **Anna Žeňuchová** z Koromle.

70 ROKOV — **Alžbeta Čabinová** z Priekopy, **Gizela Ďurišínová** z Trebišova, **Ľudovít Džupina** z Hažína, **Peter Hnat** z Radvane nad Laborcom, **Jozef Jenčík** z Michaloviec, **Anna Mazurová** z Iňačoviec a **Mária Pihuličová** z Vysokej nad Uhom.

75 ROKOV — **Alžbeta Verebová** z Kuzmíc. 89 ROKOV — **Anna Dzurjovčinová** zo Zbudze a **Imrich Popik** z Dúbravky. 85 ROKOV — **Jozef Doboš** z Novosadu a **Mária Kobulnická** z Nižného Hrabovca.

Všetkým jubilantom vyprosujeme hojnosť Božích milostí na Mnoho rokov, šťastných rokov.

PAMIATKA SMRTI SV. CYRILA

Pri príležitosti pamiatky smrti sv. Cyrila-Filozofa, učiteľa Slovanov, boli na viacerých miestach spomienkové slávnosti.

V MICHALOVCIACH — v sídle Spolku sv. Cyrila a Metoda — bola vo farskom chráme Narodenia presv. Bohorodičky sv. liturgia na úmysel členov spolku, ktorú slúžil o. Emil Zorvan. Kázal o. Štefan Ištvanik, CSsR. Na sv. liturgii spieval chrámový zbor pod vedením Štefana Irchu. Po panychíde za zosnulých členov spolku bola akadémia, na ktorej vystúpil mládežnícky zbor farnosti pod vedením Renáty Firdovej a malý detský zbor pod vedením sestry Jany Fedinovej z Kongregácie sestier služobníc Nepoškvrnenej. Súčasťou osláv bola aj výstava obrazov a kresieb s cyrilometodskou tematikou, ktorú pripravila Blažená Dzurjaniková.

V KOŠICIACH slávnostnú sv. liturgiu so skupinou kňazov celebraval zakladajúci člen spolku o. Alexej Miroššay z Breziny, okr. Trebišov. kázal o. PhDr. Michal Fedor, S. J. Na sv. liturgii spieval Gréckokatolícky chrámový zbor sv. Cyrila a Metoda pod vedením Šimona Marinčáka. Po panychíde za zosnulých členov spolku bolo ustanovuje zhrmaždenie miestnej odbočky Spolku sv. Cyrila a Metoda. Dôverníkom sa stal doc. Ing. Jozef Zubrický.

V BRATISLAVE-DÚBRAVKE na našej sv. liturgii účinkovali dva zbory — Gréckokatolícky chrámový zbor pod vedením Ing. Miróna Petrašoviča a Rímskokatolícky chrámový zbor z Lamača pod vedením Ing. Petra Fajkusa.

Všetky tieto a ďalšie podujatia sú svedectvom stále živej cyrilometodskej tradície.

(-nir)

ZASLŮŽILÝ KŇAZ, RODOLUB a PUBLICISTA

(Životný medailón o. Jozefa ZORVANA
— prvého predsedu nášho
cyrilometodského spolku)



Na tento rok pripadajú dve výročia gen. vikára o. Jozefa Zorvana: v tomto mesiaci sa naplní 110 rokov od jeho narodenia a pred mesiacom uplynulo tridsať rokov od jeho úmrtia. Rodičia Jozefa Zorvana — otec Juraj a matka

Mária, rodená Mlynáriková — pochádzali z maloroľníckej rodiny a neoplyvali materiálnym bohatstvom. Mali troch synov — Juraja, Jozefa a Jána — a dcéru Annu.

Jozef Zorvan bol nadaným chlapcom, veľmi rád sa učil a čítaval. Knihy a časopisy si požičiaval od pána farára. Keď ten videl jeho veľkú snahu, prehováral rodičov, aby ho dali na štúdium. Rodičia snaživého a vedychtivého Jožka spočiatku nechceli o tom ani len počuť. Nemali na to peniaze. Nakoniec súhlasili. V roku 1899 prešiel z gymnázia v Banskej Štiavnici do malého seminára v Ostrihome, kde v roku 1902 úspešne zmaturoval. Potom pokračoval v štúdiu v bohosloveckom seminári v Ostrihome. Počas štúdií sa zoznámil s Andrejom Kmeťom, rím.-kat. farárom v Preňčove, kde počas prázdnin trávil svoj voľný čas. Pomáhal mu pri botanizovaní, ba i pri preparovaní bešeňovského mamuta, ktorý sa stal vzácnym exponátom Slovenského národného múzea v Martine.

V Ostrihome študovalo aj niekoľko klerikov-gréckokatolíkov, od ktorých sa dozvedel, že slávia bohoslužby v cirkevno-slovanskom jazyku podľa východného obradu, ktorý k nám priniesli sv. Cyril a Metod. Mladý bohoslovec si ich už vtedy vybral za patrónov a cyrilometodskej ideí zostal verný po celý život.

Keď vo vedení seminára sa dozvedeli, že mladý Zorvan zgrupoval vókol seba svojich rodákov a že dokonca vydáva aj slovenský časopis a zasiela ho Jozefovi Čárskemu, oboch z ďalšieho štúdia vylúčili. Na odporúčanie Andreja Kmeťa a príhovor košického rím. kat. biskupa ThDr. Augustína Fischera-Collbrieho mladého Zorvana prijal biskup ThDr. Ján Vályi do prešovskej gréckokatolíckej eparchie. Po skončení štúdia sa v roku 1907 oženil a ako diakon bol poverený vykonávať príslušné obrady a vyučovať náboženstvo v obci Jakubovany pri Starej Ľubovni. Zároveň so svojou manželkou Margitou učil v miestnej škole. V roku 1908 bol menovaný za profesora na gr. kat. učiteľskom ústave v Prešove. Po povolení zmeny obradu prijal kňazskú vysviacku a bol menovaný za parocha v Hradisku, o. Prešov. Tam sa stal nielen obľúbeným kňazom, ale aj notárom, širitelom kultúry a osvety, ba i zdravotníkom.

V roku 1918 prešiel s celou rodinou na faru

do niekdajšieho Klenbarku (teraz Klenov). Tam okrem kňazských povinností sa opäť ujíma funkcie notára a učiteľa na gr. kat. cirkevnej škole. V Klenove sa dal aj na ochotnícke divadlo a širil prvé slovenské divadelné hry. Prítom objavil aj také talenty ako Janka Borodáča, Jozefa Matysa a ďalších. O. Jozef Zorvan bol činný aj publicisticky. Prispieval do rôznych novín a časopisov, najmä do časopisu Apoštolát sv. Cyrila a Metoda. Niektoré príspevky uverejňoval pod pseudonymom Karpathy.

Bol členom rozličných spolkov a spolu s manželkou zakladajúcim členom Slovenskej muzeálnej spoločnosti. Od roku 1922 pravidelne chodieval na Velehradské cyrilometodské púte, kde slúžieval hlavnú sv. liturgiu v cirkevno-slovanskom jazyku. Na Velehrade sa zúčastňoval aj unionistických kongresov a nadviazal styky s moravskými cyrilometodskými nadšencami, okrem iných aj s olomouckým arcibiskupom ThDr. Antonom Stojanom.

Po založení kultúrno-náboženskej ustanovizne gréckokatolíkov — Jednoty sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach stáva sa jej prvým predsedom. Zákrátko sa však pre veľkú vzdialenosť od sídla ustanovizne vzdáva tejto funkcie v prospech trebišovského arcidekana o. Vojtecha Dudiča.

V roku 1940 ho biskup Pavol P. Gojdič vymenoval za generálneho vikára pre slovenských gréckokatolíkov. V roku 1950 pre ťažkú chorobu odchádza do dôchodku, ale v Klenove zostáva aj naďalej. Poskytoval útechu ťažko skúšaným veriacim zakázanej gr. kat. cirkvi, kým ho v roku 1953 ako nežiadúceho občana nevyhostili aj s rodinou do Lomnický, o. Stará Ľubovňa. Z jeho jedenástich detí sa stal kňazom dnes už nebohý kanonik o. Emil Zorvan. Pre zdravotné ťažkosti dostáva neskôr povolenie k pobytu v Poprade, kde mesiac pred dovršením osemdesiatich rokov dňa 17. februára 1962 zomiera. Pochovaný je v Poprade-Veľkej.

Celý svoj plodný život zasvätil pre blaho Cirkvi a na povznesenie svojho ľudu. Preto patrí k svetlým zjavom nášho gr. kat. kňazstva.

Buď vďaka Bohu za tohto vzdelaného a húževnatého kňaza.

(ez)

TELEVÍZIA A MY

Indický politik a mysliteľ Néhrú niekedy v päťdesiatych rokoch vyslovil myšlienku, že ľudstvo svojim duchovným vývojom zaostáva za vývojom vedy a techniky. Človek nie je mravne tak vyspelý, aby vedel vždy správne a dôstojne využívať výdobytky vedy a modernej techniky. Táto Néhruova téza sa výrazne potvrdzuje v súčasnej televíznej kultúre. Na jednej strane pracovníci televízie nedokážu pripraviť potrebné množstvo kvalitných programov, na druhej strane my, televízni diváci, nemáme v sebe dostatok disciplíny vzdať sa škodlivého vysielania.

Televízia má možnosť sprístupniť zaujímavosti, udalosti a kultúru z celého sveta. Často nám však prináša, priamo do obývačky, zlobu a hriechy z celého sveta. Sme presvedčení, že človek v skutočnosti ani nie je taký zlý, akého ho zobrazujú televízne filmy. Časť tvorcov televíznych programov prezentuje pohanský prístup v chápaní človeka a ignoruje stáročiami budovanú kresťanskú kultúru.

Sociologické prieskumy ukázali, že mládež, ba niekedy aj deti, pozerajú televíziu bez obmedzenia. Rodičom vyhovuje, že sa v tom čase nemusia starať o deti. A zatiaľ v detskej duši pôsobí jed televízneho programu, ktorý je škodlivý ešte aj pre dospelých. Preto rodičia sú vo svedomí viazaní kontrolovať, čo pozerajú ich deti. Náš Spasiteľ prisne vystríhal pred pohoršením maličkých. Rodičia majú mať prehľad o televíznom programe a usmerňovať jeho pozeranie v rodine.

Budme vyspelými užívateľmi techniky. Nech nám televízia slúži svojimi dobrými stránkami, keď nás informuje, vzdeláva a ušľachtilo zabáva. Keď nás však televízia pohoršuje — vypnime ju!

Začína obdobie veľkého pôstu. V pôstnej dobe zaradme do nášho pokánia aj obmedzenia televízie. Bude to veľmi osožiť našej duši a duším našich detí.

M. STANISLAV

NA POČESŤ O. MICHALA, S. J.

Slovenský katolícky kruh v Košiciach v spolupráci s kultúrnymi a vedeckými ústavmi ako aj so štátnymi a samosprávnymi úradmi usporiada v dňoch 19.—21. marca t. r. spomienkové oslavy pri príležitosti 10. výročia úmrtia o. Michala Lacku, S. J.

Jedným z najvýznamnejších podujatí bude dvojdňová medzinárodná konferencia o jeho živote a diele a výstava v zasadacej sieni Východoslovenských lesov, š. p., Košice, Moyzesova 18.

Širokú verejnosť upozorňujeme na bohoslužby dňa 19. marca t. r. (o 8.00 hodine), ktoré budú predchádzať konferencii a na koncert vokálnej slovanskej liturgickej hudby byzantského obradu v Dóme sv. Alžbety dňa 20. marca t. r. o 20. hodine.

Na záver osláv bude dňa 21. marca o 10. hodine v mieste jeho narodenia v Košiciach-Krásna nad Hornádom sv. omša, gréckokatolícka panychída a odhalenie pamätníka tohto nášho veľkého rodáka.

Blížšie o slávnostiach sa dozviete v popularizačnej brožúrke, v tlači a v chrámových oznamoch.

Kresťansko-charitatívny spolok Makrína v Medzilaborciach vydal modlitbovú knižočku VENČEK DEVIATNIKOV. Knižočka obsahuje deviatnik k Panne Márii Lurdskej, Pompejskej, sv. archanjelovi Michalovi a iné. Knižočka stojí 13 Kčs. Môžete si ju objednať na adrese: Predajňa cirkevných potrieb Makrína, Duchnovičova 477, 068 01 Medzilaborce, tel.: 0939/217 35.

DOŠLO DO REDAKCIE

Anton Srholec: Svetlo z hĺbín jáchymovských lágrov

(Svedectvo o osude ľudí nevinne trestaných za komunistickej hrôzovlady)

Viera, veda, spoločnosť

(Zborník prednášok vydaných Kresťanskodemokratickým zväzom pracovníkov vedy a školstva v Bratislave)

Giorgio Papasogli: Svätý lekár

(Životopis sv. lekára prof. Giuseppe Moscatiho v preklade dr. Mikukáša Havrillu)

• V CHRÁME SVÄTÉHO MICHALA ARCHANJELA V MIKOVEJ (okres Svidník) bola 22. februára t. r. pri príležitosti 5. výročia úmrtia tamajšieho rodáka, svetoznámeho amerického umelca rusínskeho pôvodu Andyho Warhola zádušná svätá liturgia, ktorú s ďalšími kňazmi celebraval dekan o. Andrej Dujčák. Na panychíde sa zúčastnili poprední predstavitelia politického a kultúrneho života.

 **STROJÁRNE VSŽ** 
spol. s r. o.

závod **ELEKTRONIKA**

Moldavská cesta č. 8

040 11 KOŠICE

Vám ponúka

ZABEZPEČENIE KOSTOLOV A CIRKEVNÝCH OBJEKTOV PRED KRÁDEŽAMI

montážou ústredne elektronickej zabezpečovacej signalizácie **FALCON** a primeranou kombináciou snímačov s možnosťou pripojenia na pult centralizovanej ochrany (políciu).

Návrh a projekt signalizácie **prispôbime** Vaším požiadavkám.

Po namontovaní **10 percentná zľava** z poistného.

INFORMÁCIE :

Tel 095/437 740+7, kl.29 Ing. Šimo
Fax 095/439 725

SLOVO — dvojtýždenník gréckokatolíckov v ČSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Mal'učká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzavierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.